

Ч. 6 (110) Р. XXVI

Аванґард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ
Й АДМІНІСТРАЦІЇ :

«AVANTGARDE»
72 Bld Charlemagne
1040 BRUXELLES
Tél. 34.04.82.

ДВОМІСЯЧНИК ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

VANGUARD

OFFICIAL PRESS ORGAN
OF THE UKRAINIAN YOUTH
ASSOCIATION IN EXILE
BI-MONTHLY

AVANTGARDE

REVUE DES JEUNES, BI-MESTRIEL
EDITE PAR LE COMITE CENTRAL
DE L'UNION DE LA JEUNESSE
UKRAINIENNE EN EXIL

Редагує Колегія з членів Центральної Управи СУМ
Редакційне листування й матеріяли
надсилати на адресу Редакції.
Це число зредаговано в Секретаріаті ЦУ СУМ
при співпраці Редакційного Гуртка Дружинників СУМ
Фотооптичний склад : Міля Сеничак,
Графічне оформлення : Графін Яків Гніздовський.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1973 РІК

КРАЇНИ	ОДНЕ ЧИСЛО	РІЧНО
США	1.25 дол.	6.00 дол.
КАНАДА	1.25 дол.	6.00 дол.
АНГЛІЯ	ф.шт. 0.30	ф.шт. 1.50
АВСТРАЛІЯ	0.90 дол.	4.50 дол.
БЕЛЬГІЯ	40 б.фр.	180 б.фр.
ФРАНЦІЯ	4 ф.фр.	20.00 ф.фр.
НІМЕЧЧИНА	3 нм	15 нм
АВСТРІЯ	20 шіл	90 шіл
АРГЕНТИНА	150 пезо	800 пезо
БРАЗИЛІЯ	1.20 н.кр.	6.00 н.кр.
ПАРАГВАЙ	60 гвар	300 гвар

Г. Сковорода

КРАЩЕ МИТЬ

ЧЕСНО ЖИТЬ...

Ю. Логвин. Ілюстрація до поеми
П. Тичини «Сковорода».

Ми тебе зовсім марнуєм,
О, щасливий час життя!
Мов тягар на спині чуєм,
А згадай про вороття.

Наче прожитий час та й поверне назад?
Наче річка до своїх та й поверне струмків?
Наче зможем життю хоч би рік ще додати?
Наче вік наш з безмежної кількості днів?

Нащо, нащо ж так бажати
Жити літ до вісімсот?
Мастаки ми засівати
Бур'янами свій город.

Краще мить чесно жить, аніж день в мислях злих,
Краще в святі день пробути, аніж в будні рік,
Краще чистий рік один, аніж десять брудних,
Краще десять літ корисних, ніж безплідний вік.

Кинь, добродію неробство,
Дорожити варто днем,
За порожнім ворохобством
Час безплідно промайне.

Не наше то вже, що пройшло мимо нас,
Не наше, що принесе і прийдешня пора,
Сущий день лише наш, а не ранку час,
Не знаєм, що принесе вечерева зоря.

Як не вмієш так ти жити,
То навчись, добро одно,
Та не можуть умістити
В голову все те майно.

Знаю, що життя сповнене брехунів,
Знаю, що вельми дурний в світі чоловік,
Знаю, чим більш прожив — тим більше здурнів,
Знаю, що блазень той, хто заклада собі вік.

«НЕСКОРЕНІСТЬ І БУНТАРСТВО»

(О.К) Григорій Савич Сковорода, чверть тисячоліття від народження якого обходимо в 1972 р., є для українського народу, а зокрема для молодого сучасного українського покоління духовним володарем, якого мудрість і мужність не має границь у віках. Він є уособленням старогрецького Сократа і Христового Апостола, а в історії України не має собі рівних. Він є СКО-ВОРОДА — філософ і педагог та борець за ідеали своєї Нації і людства.

Життя Григорія Савича Сковороди, це шукання істини, яку московсько-царська сваволя загнала в могилу, а її носіїв жорстоко переслідувала. Сковорода ж бо жив у часі обмежування гетьманських свобод, скасування гетьманщини, як автономної форми України, і з наказу Катерини II-ої варварського руйнування Запорозької Січі (1775 р.). Під релігійним оглядом це був період казньонного затиску, бо церкву Москва зробила своїм знаряддям духовного панування над народами. Тому Сковорода не міг служити ні політичній силі, ні тодішній церковній владі. Після короткого побуту в Петербурзі на царському дворі в характері придворного співака, Сковорода використав першу нагоду, щоб виїхати за кордон до Будапешту і Відня, де після Київської Академії доповнив свою науку. Повернувшись в Україну, він ніде довго місця не засидів, хоч йому всюди пропонували працю вчителя то в духовних семінаріях, то в приватних інститутах і вищих школах. Всюди попадав у конфлікти, бо не зносив запровадженого царизмом сервілізму і пристосованства. Він волів іти поміж простолюття, де ще духовість була не зіпсута і серце щире, відкрите для його вчення. Вмираючи, викопав сам собі яму в саду і сказав на гробі дати напис: «світ мене ловив і не спіймав».

Теперішні «дослідники» Г. Сковороди в Україні намагаються зробити з нього мало що не передвісника марксизму-ленізму, використовуючи його «пролетарський» спосіб життя і розбіжності в поглядах з тодішніми церковними колами, мовляв, ізза його атеїстичного світогляду і матеріялістичної філософії. Для того використовуються підібрані уривки текстів і розраховується на незнання староукраїнської письмової мови загалом суспільства під сучасну пору. Твори Г. Сковороди, які появились в Україні (не повні) не були переведені на сучасну українську літературну мову, а праці про Г. Сковороду носять характер антинауковий і мають на меті доказати русофілство і матеріялізм Г. Сковороди. За тими твердженнями на Г. Сковороду мали обов'язково вплив «великі російські уми» типу Ломоносова й інших, замовчуючи або применшуючи його пов'язання з класичною грецькою філософією та з християнським вченням.

Не зважаючи на цей офіційний напрямок щодо Сковороди, трапляються одиниці, які вміють схопити сутність його філософії та показати Г. Сковороду в належному і правдивому світлі. Літера-

І.П. КАВАЛЕРІДЗЕ : ПАМ'ЯТНИК Г. СКОВОРОДИ В ЛОХВИЦІ 1922 р.

турний український критик Іван Дзюба окреслив Г. Сковороду, як «перший розум наш», вказуючи на нього як на джерело українського відродження з постатями Івана Котляревського і Тараса Шевченка. В творах і у вченні Г. Сковороди І. Дзюба вбачає відбитку правдивої української духовости, яку знаходиться в народній творчості, фольклорі: «внутрішня нескореність і бунтарство, протест проти наруги над людиною, зневага до суєти і позолоти і тяжке боріння душі, що прагне справжнього і сокровенного».

Коли порівняти тут сказане з дійсністю в Україні, то воно якнайкраще характеризує подібність життєвих умовин Сковороди з життєвою дійсністю наших культурних діячів під цю пору. Валентин Мороз, який є безперечно символом думаючої української інтелігенції виявляє ту саму «внутрішню нескореність», якою характеризувався Г. Сковорода. Під цю пору, як і за часів Г. Сковороди боротьба за Правду, «протест проти наруги над людиною» є ідентичними та проявляються у більш інтенсивній формі та напрузі. Тому також філософія і постава Г. Сковороди в наш час є наскрізь життєва і актуальна, а через драстичність причин навіть більш зрозуміла і промовляюча.

Простудіювати і засвоїти собі філософію і педагогічні засади Г. Сковороди нашою молоддю в вільному світі є невідкладним завданням і наказом часу. Пізнати Г. Сковороду, це скріпити наші духові сили до дальшої боротьби за українську Правду.

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

(ПРОДОВЖЕННЯ З Ч. 5/109 -А-)

(доповідь виголошена на Світовому Олімпійському Злеті
Дружинників СУМ)

У політичній ділянці еміграція має неухильно стояти на самостійницьких позиціях, не йти на жодні пропозиції-виклики, що були б оцінювані як компроміс і заперечування наших дотеперішніх національно-ідеологічних основ та визвольної концепції. Компромісове ставлення до ворога відштовхнуло б еміграцію від українського народу у його визвольній боротьбі. Політичні партії на еміграції повинні робити старання doprowadити до спільного створення українського закордонного національно-визвольного політичного центру для всенациональних потреб українського народу.

Еміграція, як цілість, має бути виразником вимог і прагнень цілого народу, обороняючи його національні, релігійні, культурні, політичні та соціальні інтереси. Вона має всебічно підтримувати самостійницькі політичні акції, що їх ведуть на чужині політичні середовища. Дуже помічним є збірні маніфестації з приводу політичних подій, що в них українці виступали б масово. Еміграція має також давати вичерпні інформації про Україну тим народам, серед яких живе, та поширювати між ними чужомовні інформативні видання. Корисним було б створити для цієї мети загально-українське інформаційне бюро. На всі події в Україні треба негайно реагувати з точки погляду нашої визвольної політики, щоб не тільки наш нарід, але також всі чужі народи знали про дійсність там, на Україні, і мали правильну оцінку того стану. Важливе завдання — нав'язувати зв'язки з урядовими колами у державах нашого поселення, добиватися в них різного роду допомоги, корисних для визвольної справи, таких, як організування шкіл, можливість користуватися радіостанціями, видаванням книжок з українською проблематикою в чужих видавництвах і пресі чужими мовами, а, крім того, висуненням української справи чужими політиками, завдяки нашим впливам на міжнародньому форумі. На тому полі вже деякі тривкі осяги маємо. Наприклад, гімназію в Римі з українською мовою навчання, і радіо Ватикан що пересилає національні й релігійні радіоавдиції в Україну. Баварське міністерство культури фінансово підтримує діяльність українських високих шкіл в Мюнхені та прихильно ставиться до організування Рідної Школи середнього типу.

Це все — значна допомога українській спільноті. Але існує велика потреба ближче нав'язати зв'язки з урядами дружніх нам

народів, заздалегідь робити старання та, по змозі, добиватися, щоб ці уряди підтримували нашу визвольну боротьбу і, на випадок нової імперіалістичної війни Советського Союзу, допомогли нам заопікуватися полоненими українськими вояками і воєнними втікачами.

Українська молодь на еміграції мусить якнайглибше вивчати проблеми України і Східної Європи, щоб, здобувши відповідне знання, працювати експертами східних справ у чужих державах на високих школах, в державній адміністрації, у пресових органах, в економіці й інших галузях державного життя. Такою працею можна дуже корисно допомагати українській справі тепер і в майбутньому.

В соціальній ділянці Україні допомагати найважче. Змінити соціальний лад не можна без зміни політичного стану в ССРСР. Те, що може зробити еміграція — це широка пропаганда й наукове обґрунтування потреби іншого ладу на Сході Європи. Це — висвітлення українському народові і чужим народам усіх тих соціальних дискримінацій большевицького уряду, що їх він допускається супроти України, і наświetлення нашої соціальної програми, за якою буде організований новий демократичний лад з запевненням свободи слова, віри, вільних зв'язків з іншими державами та повернення права на приватну власність. Потрібно також старатися впливати через профспілки вільних народів, щоб вони домагалися поліпшення долі робітників в Україні, зокрема поліпшення ролі жінок, та мобілізувати світову пресу до захисту робітництва і колгоспників перед соціальним утиском.

Коли говорити про ділянку практичної боротьби, то в тому випадку треба мати на увазі той факт, що лише повалення силою чужого ворожого панування на Україні і побудова порядку у власній національній державі на основі нового етичного принципу, принесе самостійне життя народові. Тому нам необхідно приготувати молоде покоління до боротьби і вивчати його на фахівців різного типу, так, як це діється у всіх інших народів. У тій ділянці на Заході можна досягнути багато. Тут для нашої молоді відкриті військові, морські й летунські школи і до них треба її посилати, бо фахові люди всюди високо ціняться та багато можуть зробити для України.

Велике зміцнення нашого Фронту було б тоді, якщо б з України приходили нові люди і просили на Заході дати їм політичний азиль у вільних країнах. Очевидно, наш обов'язок — бути приготованим, щоб таким людям, які перейдуть на Захід, давати всебічну допомогу.

Успішно здійснювати накреслені тут завдання українська еміграція зможе лише тоді, коли своє життя і працю на чужині щільно в'язатиме з життям і потребами українського народу на рідних землях, якщо завжди матиме на увазі поточний стан поневоленої України та візьме активну участь у змаганнях за визволення українського народу.

Ще на одну важливу проблему хочемо звернути нашу увагу. Ми всі мусимо бути відпорні на посиленний наступ боль-

шевицької агентури, яна, з допомогою різних розкладових акцій, прагне послабити нашу національну спільноту на чужині.

Українська нація є велика. Тому, що має власну національну ідеологію і політичну визвольну концепцію і тому, що має визвольні організації, які борються за здійснення власних ідеологічно - політичних правд, вона є небезпечною для Росії. Це добре знають москалі і тому проти української державницької думки і проти визвольних організацій ведуть завжди, всякими способами, тотальні нищівні акції. Вони стараються в корені знищити все що могло б привести до відірвання України від Росії. Їхні акції є різномордні. Над ними працює багато добре вишколених і досвідчених експертів, які свою працю спирають на тривіковий досвід. Вони до кожного національного прояву українців, де б він не був, зразу займають відповідне становище, студіюють його докладно і, прослідивши, намагаються завдати йому якнайбільшого удару, щоб у самому зародку задушити жевріючий національний вогонь.

В цій доповіді хочемо вказати на три роди нищівних акцій, що їх застосовують москалі, проти українського вольного руху і проти українського народу. Перший рід таких акцій — це свідома асиміляція здібних, але національно нестійких одиниць з-поміж української інтелігенції і завербування їх до російської служби. Звичайно москалі наділяють таких осіб відповідними чинами і матеріальними засобами та пляново роблять з них запродавців і перевертнів, якими потім успішно послуговуються у гнобленні України. Це зрадники свого народу, яких на Україні на превеликий жаль, у зв'язку з довговіковим поневоленням, не бракувало і не бракує. Вони рекрутуються з національно несвідомого елемента, отже з таких одиниць, які не мали змоги виховуватися в дусі національної ідеології, не були ознайомлені з українською політичною концепцією, а до того це звичайно кар'єровічі матеріялісти, які дбають лише про власний добробут.

Другий рід акцій москалів — це радикальне фізичне нищення або довголітне ув'язнювання творців і членів організованого визвольного руху, особливо провідних одиниць цього руху, які теоретично і практично, за всяких умов, наполегливо працювали для визволення свого народу. Першим довголітним в'язнем в половині 19 сторіччя, за проголошення нових національно-політичних і революційних ідей, був сам Шевченко, дійсний творець нової національної ідеології. В останніх п'ятидесяти роках прикладів такого фізичного нищення маємо пребагато. Згадаймо розстріли Чека, згадаймо Єфремова Павлушкова і товаришів з процесу СВУ-СУМ, згадаймо всіх письменників, всіх членів підпілля та провідників визвольних організацій, знищених за кордоном, тоді будемо мати ясний образ цього роду акцій ворога.

Вслід за другим родом акцій, тобто за фізичним нищенням незламних політичних діячів, москалі стосують третій рід наступальних акцій на наш визвольний рух, в яких стараються

звести на манівці українську визвольну політику. Вони переводять ці акції пляново й рафіновано. Виразними прикладами того є особливо ті з них, що відбувалися в першому десятилітті після большевицької революції і ті, що їх почали переводити большевики з шістдесятих років, почавши тобто в останніх десятиріччях.

Девіза москалів в тому третьому роді акцій проти українців така, на небезпеку якої вказав уже Липинський 1924 року в своїх «Листах до братів-хліборобів». У розділі «Про політику» він пише так: «Знищити державно-національну віру серед провідної верстви — це найкращий спосіб політично приспати, а потім поневолити дану націю». І справді, якраз в той спосіб москалі досягнули великий успіх у двадцятих роках. Цей успіх ворога став для нас тим грізніший, що захитання віри серед провідної верстви розпочалося від найвищих керівних осіб.

В час, коли на Україні большевики безоглядно розстрілювали повстанців і членів національного спротиву, колишній президент України, творець IV Універсалу проф. Михайло Грушевський, шанований всіми найбільший український історик, пертратує приватно з представниками советської влади і повертається з еміграції на Україну, щоб там, під чужою окупацією, мирно науково працювати. Для визвольної боротьби таке потягнення було дуже некорисне. Таким кроком, більше ніж хто інший, Грушевський вніс політичну дезорієнтацію в ряди української політичної еміграції і в ряди визвольних організацій в Краю.

Приблизно ж в тому часі президент і диктатор Західньої УНР д-р Євген Петрушевич, творець акту 1 листопада, заслужений парламентарист і державний діяч, втримує зв'язки з представниками советської влади в Берліні, надіючись отримати якусь політичну допомогу від советів для Галичини. Ми можемо собі уявити, як легко було большевикам після того ширити повним темпом радянофілство на еміграції, заманювати людей до повороту на підсоветську Україну, зводити на нівець українську національно-політичну концепцію боротьби з ворогом, та впарі з тим приготувати смертельний удар національно-визвольному рухові в Краю і його представникам на еміграції.

Тактика большевиків у таких акціях була ясна. Вони ставили справу так: якщо вдасться дійти до зговорення з головними діячами українського політичного світу і різними шляхами унешкідливити їх визвольну діяльність, то тоді запоморочити й обдурити менше значущих політиків буде далеко легше, покликаючись при тому на примирливе ставлення до ворога головних українських діячів. Тих провідників, що стояли непохитно на фронті боротьби, ворог прямо стріляє, або іншим способом нищить фізично, бо вони перешкаджають мирному зговоренню, а тоді з широкими народними масами справа йде легше. Ці народні маси в Краю й на еміграції, маючи таку захитану у своїй вірі провідну верству, яка шукає договорень з ворогом, стають дезорганізовані і переходять в стан пасивності й апатії, а того якраз ворогові треба. Прикладом такого постукування

може бути наступній історичній факт. Після замордування Головного Отамама Симона Петлюри в Парижі 1926 року, більшовики з великим завзяттям зайнялися справою нав'язування контактів з політично податливою частиною української еміграції, склонюючи її до змінюючості і затягаючи мирним шляхом у свій фарватер, щоб тим способом повністю зробити нешкідливою для себе.

На щастя, до провалу української визвольної політики, в тому кризовому часі, не допущено. Дві організації, а саме: Українська Військова Організація, а потім Організація Українських Націоналістів під проводом полковника Євгена Коновальця стали переємниками тієї боротьби, що була розпочата березневою революцією 1917 року і завзято з повною відданістю продовжували її, не зважаючи на великі жертви, серед яких наложив головою сам полк. Є.Коновалець, замордований скрито москалями та багато інших неугнугих борців за волю України і за краще майбутнє свого народу.

Про прикре явище української політичної нестійкості в двадцятих роках говоримо з уваги на небезпеку, яка зарисувалася останніми роками на еміграції. Ми є свідками тепер майже повної подібності намагань ворога звести на манівці українську політичну концепцію й дію. Різниця лише в тому, що цим разом ворожа акція прийшла пізніше як тоді. Головного творця акту 30 червня 1941 року, провідника ОУН Степана Бандеру замордував ворог п'ятнадцять років по війні. По його смерті відбуваються сильні напади москалів і їх помічників, українських перевертнів з Києва на Організацію Українських Націоналістів, а за недовгий час приходять спроби мирних контактів і культурних зв'язків з деякими діячами української еміграції. Поїздка групи Жолосової і Коротича, що їх приймали деякі реалітетні політики є ілюстрацією тих явищ. Правда цим разом, не зважаючи на те, що акції відбуваються 20 років після повної окупації України, політична еміграція дала гостру відсіч ворогові. Це сталося завдяки тому, що вона як цілість значно сильніше тепер зорганізована ніж була після першої світової війни.

Представивши тактику ворожих акцій ми хочемо ще раз виразно підкреслити, що наша визвольна політика й боротьба має надалі бути безкомпромісовою. Ми не можемо в жодному випадку йти на будь-яке зближення з ворогом і тим послаблювати визвольні сили в Краю, які діють підпільно і ті, що за кордоном своєю працею стараються зміцнювати їхню крайову визвольну акцію. Ціле намагання української політичної еміграції має бути спрямоване в тому напрямі, щоб в нашій діяльності не зійти з обраного шляху визвольної боротьби, тільки залишитися на своїх національно-ідеологічних позиціях і з тих позицій вести всю визвольну працю, розв'язувати біжучі політичні проблеми і всіма силами змагати до наближення нашого національного визволення.

Ми мусимо бути свідомі того, що ворог не припинив свого наступу на еміграцію після перших невдалих спроб. Навпаки, москалі будуть всіма способами змагати далі до заламування

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СПРОТИВ ТА ПОСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

(Доповідь прочитана на Шостій Крайовій Зустрічі Дружинників СУМА яка відбулася в днях 23 і 24 вересня 1972 року, на оселі СУМ «Київ» біля Дітройту.)

До сьогодні багато говорилось про новітній славний період в історії України, а саме доба ОУН-УПА, роки 1919-1950, а можна продовжити до 1956 року. Сьогодні йде мова про нову форму спротиву, яка впродовж останнього десятиліття набрала такого розміру, що числиться в деяких колах української спільноти як продовженням боротьби за визволення України. Цей спротив, який триває від 1956 року по сьогодні бере форму протестних акцій української інтелігенції та свідомих одиниць, так званих шести- й семидесятників. Головні ролі в цих акціях відіграли такі особи, як Валентин Мороз, Іван Дзюба, Алла Горська, Вячеслав Чорновіл. В ряди їх прихильників та помічників стали люди із усіх верств та становищ українського, а подекуди російського та інших народів. Цей спротив є простий, цілком законний але советському урядові не до вподоби. Члени цього руху писаним словом, заявами, відкритими листами, скарженнями чи своєю діяльністю прагнуть здобути більше прав переслідуваному народові України, а також поширити культуру України та звідомлення про її нищення окупантом. Права ці є нібито забезпечені всім людям світу советською та советсько-українською конституціями, як також і Деклярацією Людських Прав прийнятою ООН, якою членами є і Советський Союз і Українська Советська Республіка.

Нам є відомі деякі явища цього спротиву, а між іншим твори Валентина Мороза «Хроніка спротиву», «Записник із за-

нашої стійкості, використовуючи для того всяких політично не-
стійких одиниць і різними невидними ходами будуть настирливо-
старатися створювати, замішання серед нас для загального
ослаблення цілості нашої спільноти. Таким акціям мусимо твердо
протиставитись і не забувати ніколи того, що на нашу поставу й
діяльність на еміграції звернені очі мільйонів українського наро-
ду в Краю.

повідника Берії», «Серед снігів» та «Мойсей і Датан» монументальні твори Олеса Гончара «Собор» та Івана Дзюби. «Інтернаціоналізм чи русифікація», збірник Вячеслава Чорновола «Лихо з розуму», вітраж «Грізний Шевченко», праці Алли Горської, Галини Севрук, Людмили Семикіної та Опанаса Заливахи, як рівнож численні заяви, петиції, відкриті листи, статті та акції спрямовані на усвідомлення народу й виправлення несправедливого трактування культури й людських прав в Україні.

Думаю, що на цьому місці є слід сказати про розмір цієї акції. Наведу лиш один приклад який повинен сам собою доказати успішність цієї акції. У знаному американському журналі U.S. News and World Report з 20 грудня 1971 року, на сторінці т.зв. «Worldgram» є написано: «If you wonder why the Soviet leaders worry a lot about defense at this point in history, consider the composition of the Soviet Union ... Borderlands of the Soviet Union in Europe include the Ukraine, Georgia, Armenia... Estonia, Latvia, Lithuania... nationalism still lives there. Ukraine - 45 million people in a rich land - is of such concern to the Kremlin that suppression of the Ukrainian national spirit gets top priority.» («Якщо ви дивуєтесь чому советські провідники під сучасну історичну пору так дуже турбуються обороною, беріть під увагу склад Советського Союзу ... Пограниччя Советського Союзу в Європі включають Україну, Грузію, Armenію... Естонію, Латвію, Литву... Націоналізм ще там існує. Україна - 45 мільйонів людей на багатій землі - є таким важним джерелом турбот Кремлю, що здушення українського національного духу стоїть на першому місці.»)

Других прикладів цитувати я не буду, але треба ще згадати за «Останнє слово на суді» Валентина Мороза, в якому він говорить про розмір цієї акції. В цім слові та в інших його працях як «Серед снігів», Мороз запевняє, що хоч це є лиш початок, акції бракує тільки провідників. Тому він засуджував Івана Дзюбу за його покірність і сам узяв на себе ролю духового провідника. Без будь-яких сумнівів треба заявити, що Мороз своє покликання виконує вміло, безкомпромісово й досконало.

Бачучи, що ця акція є успішно розпочата, чи радше відновлена, і є до певної міри поширена треба проаналізувати стан цієї акції, так би сказати, збадати стан здоров'я цього руху.

В минулому десятилітті створилась група письменників т.зв. «шестидесятників», до якої зачислялись між іншим Василь Симоненко та Ліна Костенко. Рух до національного усвідомлення поширювався і захоплював інші кола українського суспільства: вчителів, інженерів, робітників, юристів, журналістів, студентів. Був започаткований «Український вісник», це український самвидав, подібний до російського саміздату «Хроніка сучасних подій». Спершу «Український вісник» поширював твори шестидесятників, а згодом передавав народові звідомлення про арешти українських діячів культури, опублікував заяви, відкриті листи, протести. В роках 1965-1966 відбулася перша велика хвиля арештів української інтелігенції, яка захопила цілу Україну, а зо-

330

крема міста Львів та Київ. В. Чорновіл, журналіст написав з цієї нагоди «Лихо з розуму», свого роду протест в справі позазаконного проведення арештів та судів, які в більшості були закритими. В 1967 році його також заарештовано.

Цей спротив у Західній пресі був представлений як боротьба свідомих українців проти поширеної русифікації України. І так ми бачимо що в Дніпропетровщині, з нагоди опублікування відкритого листа п.з. «Лист творчої молоді Дніпропетровщини» наново поширилася хвиля репресій. В цьому листі автори зайняли позицію проти численних виявів русифікації України. Цікаво згадати, що тим разом не було аж надто великої кількості арештованих, можливо тому, що арешти 1965-66 років показали советському режимові, що труднощі не стримують прагнення українського народу, а навпаки посилюють їх. Але треба ствердити, що ці репресії були так само відчуті, як раніші арешти. Ці репресії брали форму звільнення з праці, не законні обшуки домів та догани тим, хто не заслужив на гірше. Хоч ці репресії відбулися в Дніпропетровщині, їх було відчуте аж у Києві, де одного звільнено з праці тому, що він виступив із статтею на захист молоді Дніпропетровщини.

І тепер поновні арешти, про які широко писалось на сторінках української і чужої преси на Заході. В перших місяцях 1972 року в Києві, Львові та в інших містах України, як Харків, Одеса та Івано-Франківськ відбулися масові арешти українців за «читання і поширення Українського вісника».

Щоби докладно зрозуміти чим представляється цей рух в Україні, треба сказати слово про такі речі як підстави, членство, цілі та досягнення цього руху.

Взагаліному і напевно на жаль, треба признати, що цей рух є взагалі не зорганізований, або в найкращому стані тільки місцево зорганізований. Я вже згадав, що цьому рухові бракує лиш провідників; це означає, людей які надали б загальний напрям цьому рухові. Іншими словами, треба людей які об'єднали б цілі та сили поодинокних угруповань, які творять цей рух, зорганізували їх та повели до мети. Про це говорить Мороз у творі «Серед снігів». Він писав, що Іван Дзюба, за написання твору «Інтернаціоналізм чи русифікація», поставив себе в авангард цього руху й став його ідеологічним провідником. Але тому, що Дзюба зробив публичну відмову від своєї діяльності, Мороз каже, що він звалився із свого п'єдесталу. Тому Мороз поставив себе на місце Дзюби.

Є кілька речей, які повинні давати надію. Наприклад, в «Останньому слові» Мороз підкреслює поширеність та силу цього руху. Він в дуже позитивному дусі навіщує цю акцію. Навіть саме слово «рух» дає нам доказ хоч частинної організованості цього спротиву. Тепер треба згадати про український самвидав, «Український вісник». Саме існування «Вісника» свідчить про організованість руху. Хтось мусить бути, хто пише, друкує й поширює «Вісник». Це мусять бути люди, які мають певний зв'язок, які мають подібну мету та спільну мову й думку.

Наприклад, в книжці проф. Бирч п.з. «The Ukrainian Nationa-

list Movement in the U.S.S.R. Since 1956» на ст. 11 пише про підписання петиції в захист арештованих з 1965-66 років. «It is thus highly probable that Dzyuba, Kostenko and, at least, Svitlychny, constituted the hard-core motivating force of the petition, acting in concert in campaign, albeit informally structured, but with distinct links with those arrested.» («Цебто є дуже можливо, що Дзюба, Костенко й, принайменше, Світличний творили те сильне ядро для ініціативи й поширення петицій, ведучи спільно кампанію, хоч неформально структуровану, але з певним пов'язанням з арештованими.»)

Також невід'ємною частиною цього спротиву є різні угруповання, які створилися в Україні від 1958 року. Ці групи та партії розв'язані советами а члени арештовані. Таких проявів організованості було чотири: Об'єднана Партія для Визволення України (1958-59), Український Робітничий і Селянський Союз (1959-1960), Український Національний Комітет (1961) та Український Національний Фронт (1964-1967).

Тепер треба нам шукати підстави цього руху. У вже згаданій книжці проф. Бирча, перше речення звучить так: «The Ukrainian nationalist movement has, since 1917 and the beginning of the Soviet era, taken upon itself a variety of shapes and forms, and yet it remains to this day a politically significant force.» («Український націоналістичний рух, від 1917 року і початку совєтської ери, прибирав різноманітні види й форми, і незважаючи на це лишається по сьогодні політично важною силою.»)

Без сумніву, нинішній спротив не є таким самим як був спротив II-ої світової війни проваджений ОУН. Одною із найбільших контроверсій серед українських кіл у діаспорі, а зокрема серед студентів, є питання «Який вплив мала ОУН на акцію шестидесятників і нинішній спротив в Україні?» і також «Який зв'язок існує між рухом в Україні та Українським Визвольним Фронтом у Вільному Світі?» Переглядаючи матеріали які є в моїй диспозиції я прийшов до наступного висновку: бази сьогоднішнього спротиву в Україні були створені ОУН та сьогодні існує якийсь (хоч малий) зв'язок із еміграцією. В «Українському віснику» та в інших виданнях цього руху все є згадки про колишніх членів ОУН, які сьогодні сидять по тюрмах і таборах Совєтського Союзу. Всюди, навіть в офіційних колах совєтського уряду говориться про рух як націоналістичний рух та про членів цього руху як про націоналістів.

(ЗАКІНЧЕННЯ БУДЕ)

Поезія · Проза

МИХАЙЛО ОСАДЧИЙ

«Більмо» — Книжка на 92 стор. в твердій полотняній оправі появилася в 1971 р. накладом Української Видавничої Спільки в Лондоні, ілюстрована ескізами мистця А.Н., що провів понад 10 літ в мордовських концтаборах. Серію інших репродукцій того ж мистця які свідчать про високої вартості мистецьку творчість автора містимо на різних сторінках цього числа «Авангарду». «Більмо» — твір, що розповсюджується в Україні (у відписах) в кількох варіантах, які попали й закордон. Авторство цього твору приписують Михайлові Осадчому, що народився у 1936 році в селі Курмани, на Сумщині. Закінчивши журналістику у Львівському університеті працював у пресі й телевізії. В 1960 р. став старшим викладачем на журналістичному факультеті Львівського університету, а в червні 1965 р. захистив свою докторську працю на тему «Журналістична діяльність Остапа Вишні».

Проте докторського титулу не одержав, бо 28 серпня того ж року був заарештований і засуджений закритим Львівським обласним судом на два роки концтабору за «антирадянську націоналістичну діяльність». Звільнений з Мордовського концтабору (Явас) в серпні 1968 р., вернувся до Львова, позбавлений права на свою професійну працю.

Михайло Осадчий був поновно арештований в січні 1972 р. і засуджений в вересні 1972 р., львівським судом на 7 років ув'язнення і 5 років заслання за статтю Карного Кодексу УРСР («антирадянська агітація і пропаганда»). Слідчим органам не вдалося доказати Осадчому авторства «Більма», тому судили тільки за знайдені при обшуку вірші. Осадчий є одружений і 19.66 на передодні свого першого присуду народився син Тарас, а приблизно місяць перед другим присудом в Осадчих народилася дочка. Тут містимо кілька віршів написаних Осадчим переважно в тюрмі.

УКРАЇНО, ДАЛЕКА ЄСИ...

Барварі Губенно-Маслюченко

На обмерзлих, липких перекатах,
Де не вишні цвітуть, а сніги,
Брів я долею Вишні Остапа
У бушлаті хули, не жаги.

Сніговиння білясті гадюки,
Мчали шквали розшурханих жал,
Завивали завихрені звуки
Безкінечний хуртєчний пожеар.

Земле, земле! Зозульні діброви.
Земле, земле! Далено єси...
Земле, земле! Яка ж ти чудова,
Усміхнись у серпанку краси.

Засвітись мені сонячним сходом
Покрасуйся вербою в Сүлі...
Як давно я не був у народу.
Як давно я не був на селі.

.....

Україно, зозульні діброви,
Україно, далено єси...
Україно, яка ж ти чудова,
Усміхнись у серпанку краси.

Вітровію, вдихни мені крику
(Я сторицею в мунах люблю)...
Світку мій, не німій без'язино -
Відкричи обважнілу хулу.

На землі, на півкулі покатій,
Крізь оселі безмовних очей
Брів я долею Вишні Остапа
Не до крику юрби, до людей.

СОНЕТИ БАТЬКІВЩИНІ

Куля – перший мій слідопит,
За обов'язком чесно́ї честі
Я по тюрмах сидів не від месті,
Не з мовчання, не від сліпоти.

Батьківщино, чи знаєш ти?
Я тобі відкриваюсь чесно:
Я не випив гріха ні наперстка,
А за горе моє – відімсти.

Не дивися на мене косо,
Не дивися крізь тиф протоколів,
Не дивись крізь тумани брехні...

Не гостри проти мене косу...
На засніжених тропях долі
Теплу руку подай мені.

ДЕ ТИ ...

Де ти, де ти, далена муко,
Де ти, де ти, досвітня мріє?
Як розп'ятий нащадок Марії,
Я прикутий за ноги і руки
Я прикутий за мозок і губи,
Впнулось в серце жало ностальгії,
Пожарище душі ледве тліє,
Я з ганебним мовчанням у шлюбі.
Мої непрометесві груди
Колупає орел матерщини....
Де ти, де ти, циганська приبلудо,
Де ти, ніжна моя Батьківщино?...
А орел колупає груди....
Значить, є і орел... і груди!

ЯК ЛИСТ ОПАЛИЙ

Як лист опалий, у замурі
Мій день вкружляється у ніч.
І я пливу в літературу,
До серця серцем, віч-на-віч.

Тичина, Плужник – пам'ять зрима.
Як міх, роздмүхую чоло.
Багаттям палить кожна рима,
І що не образ – то село...
Обличчя – цвіт соняшниковий,
І небо – всесвіту вуаль.
І тиха пісня вечорова :
Бүзок, полин, жасмін, печаль.

І б'ють по клавішах – у зорі
Тендітні пальчики дерев.
І я Адамом у просторі
Байдуже назираю Єв ...
А ще – нікого. Тведь зелена.
Я з каменем думок в руках.
І мамонт світу пре на мене,
А в мене – усміх на очах.

РАФАЕЛІВСЬКА МАДОННА

Три дні, три ночі, три доби безсоння.
Жарівка блянне, як останній сніг.
Ласкава рафаелівська мадонна
Пече мене... В соку очей знеміг.
Ти – той родник із підземелля тайни,
Що бухкає вогонь, немов дашавський газ.
Ти нерозгаданою долею (У)країни
В молитві мовчазній застигла. Блудний час.
Полин довічних мун за насолоду,
Крізь очі, крізь вуста, крізь дух твій перейти,
І випити любов-хулу (на)роду
І вмерти з вдячною свідомістю (м)ети.

БАТЬКІВЩИНО

Батьківщино, чую, наче рану,
Біль твоїх задумливих пісень.
Знову біль — єдиний мій хісен —
У душі терпкому океані.

Океан мовчання... Рік, мов день,
І пелюстки, й дим, і сніг розтане...
Яблука відстигли на прощання,
Ворон сів на яблуневий пенъ.

Бо коли везли (із України)
На очах порубані сади,
Мов пенъки тужили на колінах,
Як везли достиглі вже плоди.

... А снігів, снігів, аж зараз тьмяно.
Скільки тут бинтів на свіжі (рани).

Я З НЕЮ

Якби і вік не бути (на Вкраїні),
Допоки є повітря у легенях,
Допоки мислі, ніби діти кривні
(...) щохвили і щоднини....

Допоки кров нуртується у венах,
У кожному слові, в кожному болінні,
У кожному подиху (живе Вкраїна),
Допоки спадок прадідів у генах.

Летять у небо літахи і птиці,
Кохані, привітайте і од мене
Дніпр волошковий, медяні пшениці,

Чебрець Карпат і спів степів черлених.
Я з нею — дони смерть впаде на сині,
Хоча б і вік не бути на Вкраїні).

ЧОЛОВІКАМ ПЛАКАТИ НЕ ВІЛЬНО!

(ОПОВІДАННЯ З ЧАСІВ ЗЖОВЩИНИ)

— Мати скінчених вісім років — це вже не жарт! — сказав Славків татко після вчорашнього обіду: — Подякуй тепер бабусі за смачний обід з нагоди дня твого народження, і ходім прибіємо полицку для твоїх підручників! Бо не годиться їм укупі з казочками лежати!

— А чому мама зразу ж по обіді знову на роботу побігла?! — ображено спитав Славко, і губенята йому затремтіли: — Хіба її начальник не знає, що я народився 12 квітня 1929 року, і що мені якраз сьогодні скінчилося вісім років?!

— На роботі ніхто днями народження не цікавиться! На роботі вимагають роботи! Але ти не журись! Бо у восьмій годині мама знову буде з нами, і ми ще підемо сьогодні до кіна! — отак розвіявши Славкову журбу, татко рішов шукати цвяшків, щоб ними полицку прибити, а Славко, сидючи далі за столом, задумався...

Так! Мати скінчених вісім років — це вже й справді не жарт, бо... до восьми років його вчила дома бабуся — колишня вчителька, а після восьми років він уже мусить іти до школи в кінці цього ж таки літа! До восьми років він мав лише дитячі книжки з малюнками й казочками, а тепер ось татко нанкупив йому книжок для навчання в школі, ще й пояснив, що всі вони разом узяті називаються підручниками! І ось зараз вони вдвох прибиватимуть полицку для цих підручників біля Славкового ліжка, і Славко триматиме тую полицку в зразковому порядку, бо так назує татко, а Славко понад усіх у світі любить свого татка! Розуміється, він любить також і маму: на його думку, вона і гарна, і вчена, і розумна, бо заробляє гроші так само, як і татко. Бабусю свою Славко теж любить, бо досі саме вона його вчила, і саме в її товаристві минав майже весь його час! Тому Славко добре знав, що його бабуся вчена й мудра: цілих 35 років учила вона дітей у школах! Одним словом, Славкова бабуся була наймудрішою з усіх відомих йому бабусь, але... понад усіх у світі любив Славко свого татка!

— Ну, і що ж ти сидиш?! Чом ти полицки ще й досі від пороку не обер? — з докором спитав татко, з'являючись на порозі з молотком та цвяшками в руках.

— Ой! Забув! — засоромлено вигукнув Славко і зразу ж узявся до роботи: ретельно оберши полицку від пороку, тримав її на призначеному для неї місці біля свого ліжка, поки татко її до стіни прибирав, подавав татові цвяшок за цвяшком, тощо...

— Ну, а як же ти думаєш учитися в школі? — допитувався татко: — Може, ти останнім будеш?!

— Ні, татку, я буду першим! Ще до початку навчання в школі я всі ці книжки разом із бабусею вивчу, а коли піду восени до школи, то... вже знатиму те, чого інші не знатимуть! І я тим незайкам помагатиму!

— Це добре! — поважно похвалив його татко, вбиваючи в стіну чергового цвяшка: — Але... чи відомо тобі, синку, що обіцяне треба за всяку ціну виконувати?! Кидати слова на вітер не годиться, бо це все одно, що обманювати! Чуєш?

— Чую! — відгукнувся Славко, і його цупко стулені губенята стиснулися ще цупкіше... Про це він чув від татка не перший уже раз...

— А чи знаєш ти, синку, що чоловікам плакати не вільно?!

— раптом спитав татко, коли працю коло полицки було вже скінчено і новенькі підручники на неї покладено.

Ні, цього Славко не знав, навіть і не чув ніколи... Він думав, що плакати кожному вільно, коли щось болить...

— Ти, синку, часто плачеш, і мені за тебе соромно! Трошечки пальця вривав, — плачеш, рослинка твоя на грядці зів'яла, — плачеш, бабуса тебе за непослух у кут поставила, — плачеш, а оце вчора, біжучи вулицею, впав, розбив собі коліно і так голосно плакав, що люди спинили свій хід та на тебе дивилися... Куди це годиться?! Тобі вже вісім років, і ти мусиш раз і назавжди запам'ятати, що чоловікам планати не вільно! Планати

можуть жінки й дівчата, але... не ми з тобою! Чуєш?!

— Як?! Навіть і тоді не вільно плакати, коли щось дуже болить?!

— Навіть і тоді! Чи бачив ти будь-коли, щоб я плакав?!

— Ні, цього я ніколи не бачив!

Славко замовк, бо це була правда: інколи планали бабуса й мама, але татко не плакав ніколи! Навіть і тоді, коли, рубаючи дрова, поранив собі руку, і з тієї руки ллялася така червона кров! А Славкові ж хочеться бути таким, як його татко!

Йому приємно, коли котрась сусідка скаже, що він до татка подібний. І це — правда, бо Славко має лише очі такі, як у мами, — великі, яскраво-нарі, але обличчя зовсім таткове! Однак, цього не досить! Не досить мати такі густі брови, такі міцні й білі зуби й такого козацького носика, як у татка! Не досить мати зовсім подібну до таткової усмішку! Треба ще й поводитися так, як поводитьися татко! І Славко це завжди й залюбки робить! Якщо татко в хаті й поза хатою розмовляє по-українському, то й Славко так робить. Якщо татко щоранку витрачає десять хвилин на руханку, то й Славко так робить! Якщо татко на вітер слів не кидає і завжди виконує обіцяне, то й Славко від якогось часу вже почав дуже пильно за собою стежити, щоб даного слова дотримувати. Якщо татко ніколи не плаче, то, очевидно, після скінчення восьми років прийшла вже крайня пора й Славкові перестати плакати! Раз і назавжди! Пообіцяти «не плакати!» і обіцяне виконати!

Гм... Гм... Це легко сказати «не плакати!», але... нелегко зробити!

Цікаво знати, чому це бабуся ніколи йому про це не нагадувала? Чейже його бабуся — наймудріша з усіх відомих йому бабусь! Вона вчена і 35 років дітей у школах учила! Бабуся забороняла вередувати, але... вона не забороняла плакати, коли щось дуже боліло. Бувало, плаче Славко, бо вдарився об камінь, а бабуся його уважно розпитує, як і коли та біда сталася... Славко, плачучи, оповідає, а поки все як слід розповість, то й сльози висохнуть: їх, неначебто, й не було ніколи! Гм... То виходить, що... можна було б ті сльози стримати?! Гм... Славко задумався..

Минуло кілька днів... Одного недільного вечора сидів Славко з татком на ганочку і розмовляв, як рівний з рівним...

— То ти, татусю, ніколи ні разу не плавав? За все твоє життя після восьми років?

Тривала мовчанка... Таткові густі й виразні брови зійшлися до купи: він якусь глибоку думу думає, а Славко за виразом його обличчя пильно стежить...

— Плавав, синку!

— Коли? Чому? — Славкові великі іскристо-карі оченята вмить стають іще більшими й майже зовсім круглими: — Скажи мені правду!

— Я плавав, коли несподівано помер мій тато, а твій дідусь. Ми дістали ту вістку листовно, і я плавав...

І знову тривала перерва в розмові... Дуги Славкових бровенят збігаються до купи, цупко стулені губи ледь помітно тремтять і стискаються ще цупкіше.

— А... від чого дідусь мій помер?

— Від недуги серця: упав і... був уже неживий. Він уже старенький був...

— О, то, певно, такий, як наша бабуся!

— Ні, він був значно старший від нашої бабусі.

— А ти, татусю, також скоро стареньким будеш і... помреш?

— Ні, я ще досить молодий і вмирати не збираюсь, а мама твоя ще від мене молодша і теж не скоро помре! Та й бабуся твоя ще довгенько житиме, якщо ти її не будеш нервувати!

— О, якщо так, то я її більше не нервуватиму! — поважно відгукнувся Славко.

— Ми всі четверо ще довго житимемо вкупі, а це щоб ти знав, синку, якнайбільше в світі щастя! Нема ціннішого скарбу, як родина!

— Чому?

— А тому, що, якби раптом згоріло помешкання, то... можна знайти інше! Можна заробити собі на інші черевики й на капелюх, якби ці хтось украв, але... — тут Славків тато чомусь замовк: задумавсь, і його густі крилаті брови знову зійшлися до купи...

— Що «але», татусю? Кажі!

— Але ти ніколи, навіть і за найбільші гроші не купиш собі іншої бабусі, іншої мами або іншого татка..., якби... хтось раптом його від тебе... забрав!

І знову замовкли обидва, і було чути, як стукотить годинник на татовій руці...

Минали дні, складаючись у тижні та місяці... Настала глибока осінь 1937 року. Славко дотримав слова, бо справді був у школі першим учнем, Разом зі своєю бабусею він усе виучував наперед і таким чином знав завжди більше й краще, ніж його товариші по класі. Але він не мав звички пишатися своїми успіхами і всім недолугим помагав з охотою. Мабуть, за це всі вчителі й учні ставилися до наймолодшого в класі Славка дуже добре. Усе, здається, було якнайкраще, але... Славко десь застудився й захворів на грип, а це примусило його підкоритися наказові лікаря і лягти в ліжко та ще й терпіти різні не дуже то приємні заходи, що їх вживала бабуся для його порятунку. І примусове лежання під навалюю теплих коців (вночі в хаті було холодно!) і змазування квачиком горла, і пенучі, як пекло, гірчичники, — усе це й багато ще дечого терпів Славко по героїськи: він не тільки не плакав і не вередував, а навіть не стогнав і не кислився, як, бувало, колись у подібних випадках. Не плакати! — так він пообіцяв татові; ну, а не вередувати й не кислитися він пообіцяв своїй бабусі старенькій: це, щоб вона довше на світі жила! А раз пообіцявши, він тепер усе обіцяне виконував, бо ж не годиться слово своє на вітер кидати!

Напоївши внука ще й молоком гарячим із медом та маслом, бабуся двайливо огорнула його кількома ноцями, перехрестила й сказала:

— Ну, а тепер спи, козаче!

— Мама пішла в чергу по хліб і вже ось-ось прийде, але... коли прийде татко?

— О, не скоро! Бо в їх колективі сьогодні збори загальні. Розумієш? Але, як татко прийде, то я доповім про твою сьогоднішню героїську поведінку.

— Добре! — Славко усміхнувся і, глибоко зідхнувши, занурив свого козацького носина в глибину подушки... Не минуло й кількох хвилин, як він потонув у якійсь солодкій і теплій млі, де зникло все: і навала теплих коців, і їхня кімната єдина, в якій має бути дуже холодно вночі, і бабуся сивенька з її наказовими очима, і школа, до якої завтра йому, мабуть, не доведеться йти, і навіть татко...

Тієї листопадової ночі в єдиній кімнаті родини Гринів міцно спав хворий на грип Славко, а мабуть, іще міцніше спали його втомлені працею тато й мама. От тільки бабусі чомусь не спалося: уже не раз і не два переверталася вона з боку на бік, уже й годинник старенький на стіні біленький хрипко відстунав «третю», а сон-чародій уперто тікав кудись від її розплющених очей... Лежачи вже горілиць, вона, нарешті, заплющила втомлені очі, і тоді спогади з минулих років полили перед нею, не-

наче в кіні...

— Що?! Невже це четверта година ранку?! — сполохано спитала бабуса сама себе, почувши знову хриплий голос стінного годинника, і рішуче підвелася... Тихесенько, навшпинячки попрямувала вона з кімнати до сіней, з яких двері виходили просто надвір.

— Чичирк! — це озався сірник у старечих пальцях. При миготливім світлі того маленького вогника бабуса знайшла на полиці так потрібні їй краплі на сон і зразу ж таки й назад тихесенько попрямувала, бож у сінях тих було дуже зимно. Ось за раз вона тих крапельок чудодійних вип'є, і тоді...

— Торох! Торох! Торох! — чиїсь дуже міцні кулаки несамовито гатили по дверях, які готові були ось-ось зіскочити зі своїх іржавих навіс, бо були вже старі й помережані щілинками.

— Атваряй! *) Ето НКВД! *) — почувся знадвору чоловічий голос, і ганебна московська лайка вмить додалася до того вигукну й до того стукоту по дверях стареньких...

Славків татко вже стояв у сінях і сам відчинив двері непроханим нічним гостям. Їх було четверо: двоє в уніформі НКВД (енкаведисти), керівник будинків і двірник. Один з енкаведистів був високий, як башта, довгов'язий і мав попсоване віспою обличчя, а другий був малий, присадкуватий і дуже відгодований: перший, як видно, був вартовим, а другий — рангою старшим.

— Гринь Михайл — хто? — спитав він грізно.

— Я! — відповів Славків татко.

— Ви — арестовани! Абискать?!

Високий вартовий почав обмацувати Славкового татка від голови до самих п'ят, вивертаючи при цьому всі кишені назовні: знайшов хусточку до носа та пару паперових карбованців.... Коли справу обшукування арештанта було скінчено, годованець величавсь попрямував до єдиної кімнати Гринів, а слідом за ним, неначе нитка за голкою, пішли й усі інші. Невеличка кімната Гринів вмить виповнилася людьми по самі вінця, бо до чотирьох постійних мешканців цієї людської нори додалося ще четверо нічних гостей, — тепер усі восьмеро були тут...

— Встать! — заверещав годованець, звертаючись до Славкової мами.

— Всю комнату абискать! — наказав він вартовому, а сам узявся розглядати книжки й папери.

Високий вартовий з попсованим віспою обличчям виконував наказ свого начальника дуже ретельно: перевертав усі речі догори дном з такою надмірною силою, неначебто хотів усе те нараз понищити: і матраца, і ліжко, і софку, і стола, ба навіть і Славкові іграшки... Усе летіло додолу... Не минуло й чверти години, як чепурна кімната Гринів перетворилася в жалюгідне видовище після землетрусу...

(ЗАКІНЧЕННЯ БУДЕ)

*) «Атваряй» — по-російськи, а по-українськи «відчиняй».

*) НКВД — «Народний Комісаріят Внутренніх Дел», що очолював тогочасну советську жандармерію.

*) «Абискать» — по-російськи, а по-українськи — «обшукати».

«НА СЛІДАХ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»

В цьому році український народ у всьому світі відмічує 250-ліття з дня народження великого українського філософа Григорія С. Сковороди. З приводу цього ювілею в кожній українській газеті в західному світі, як також і в Україні, появилось вже чимало різних статей, дописів, нарисів і т.п., щоб в той чи інший спосіб відзначити пам'ять Велетня нашого народу, яким був, і надалі залишиться наш великий філософ Г. С. Сковорода.

Щоб гідно відмітити цей великий ювілей нашого філософа, Осередок СУМА ім. Лесі Українки в Боффало, за згодою Головної Управи СУМ в Нью Йорку та заходами культ.-освіт. реф. 22-го Відділу ООЧСУ, пресо-інформативної референтури при О. СУМ, Виховної Ради цього ж Осередку в Боффало й при співпраці Станичного Пласту в Боффало, — зібрав і видав друком збірку матеріалів про Г.С. Сковороду, які були вже друковані різними Авторами в різний час в українській пресі, журналах, альманахах і т.д.

Книжка видана в Боффало в друкарні Павла Васишина, займає 130 сторінок друку. На обкладинці зображений тризуб з ройових знамен, Ю СУМ і напис: «На слідах Григорія Сковороди».

Книжка присвячена пам'яті: Олексія Варави-Вороніна (Ол. Кобець), Стефанії Мороз, Петра Чуйка та Данила Квасниці, — виховникам української молоді на оселі СУМ «Холодний Яр». Зібраний матеріал у цій книжці призначений для української молоді і її виховників.

На зміст книжки складаються около 40 різних назв статей, віршів, байок, пісень з нотами. Найголовніші з них: «Дмитро Донцов — Григорій Сковорода про національний провід», М.І. Ковалінський — опрацював д-р Юрій Русов — «Григорій С. Сковорода», проф. Володимир Шаян — «Лицар Духу», П. Мозолук — «Релігійна проблематика Сковороди», В. Шевчук, Марія Шерер — «Г. Сковорода — філософ і письменник», проф. П. Чуйко — «Великий Український філософ», проф. Олексій Воронін — «Григорій Савич Сковорода» (гутірка для молоді), П. Трач — «Г.С. Сковорода», І.С. — «Славний Український філософ — Григорій Сковорода», д-р Л.Жабко-Потапович — «Неспійманий Сковорода», М. Слобожанин — «Харкову минуло триста років» (уривок) Гр. Сковорода — «Харківські Байки», в яких знаходимо такі назви: «Собани», «Ворона і чиж», «Старий і молодий жайворон», «Одяг і розум», «Чиж і шиголь», «Колішата дзигарські», «Орел і сорока», «Голова і тулуб», «Мурашка і свиня», «Дві курки», «Вітер і філософ», «Брусок і ніж», «Орел і черепаха», «Сова і дрозд», «Змія і буфон», «Жаби», «Верблюд і олень», «Зозуля і дрозд», «Гній і Алмаз», «Пес і вовк», «Лев і мавпа», «Щука і рак» та багато інших.

Є кілька пісень з нотами на слова й мелодії Г. Сковороди, а саме: «Ой ти пташко жовтобока», «Ах, ушли мої літа», «Всякому городу нрав і права», «Стоїть явір над водою» і др.

Знаходимо тут кілька знімків нашого філософа Г. Сковороди в молодому і старшому віці. Символ з рукопису Сковороди «Алфавіт мира», філософ і поет Гр. Сковорода, — малюнок Віталія Губенка, Покровський монастир, обкладинка з Харківських байок, Джерело-криниця «Холодна сковородинська» в Бабах.

Зібрані матеріали про нашого філософа Г.С.Сковороду в книжці про яку тут мова, це велика праця тих людей, які зуміли зібрати цей дорогоцінний матеріал з різних наших газет всіх тих Авторів про які ми вже згадували повище, в формі книжки дали до рун не тільки нашій молоді і її виховникам, але також і всім тим, хто цікавиться нашим філософом Г.С. Сковородою. Книжку цю можна набути в Головній Управі СУМ в Нью Йорку, або в Осередку СУМ в Боффало.

В книжці є деякі технічні недотягнення, які однак не зменчують вартість змісту книжки. Тому, радимо всім любителям українського слова, придбати собі цей «збірник» матеріалів про нашого філософа Г. С. Сковороду до своєї домашньої бібліотеки.

Мин. П-ас

Анна-Галія Горбач

Andrij Tschajkowskyj

Verwegene Steppenreiter

У видавництві «KOLIBRI» Wuppertal-Elbersfeld, появився переклад відомої пригодницької повісті з козацьких часів «На уходах»

Андрія Чайковського під наголовком VERWEGENE STEPPENREITER

Переклала цю повість на німецьку мову Анна-Галія Горбач і додала вступ про українських козаків, а також словничок незвичних імен, прізвищ та виразів у цій повісті. У названому видавництві появився вже цілий ряд перекладів українських книг для молоді: В. Карпюта «Цупке життя» (Das zähe Leben), О. Іваненка «Лісові казки» (Ukrainische Waldmärchen), А. Чайковського «За сестрою» (Ritt ins Tatarerland), О. Бердника «За чарівною квіткою» (Wasja und der Schatz am Dnepr). Готується до видання збірка карпатських казок п.н. «Іванко — цар звірів» (Iwanko — der Tierkönig) і А. Чайковського «Козацька помста» (Kosakenrache). Книга «Verwegene Steppenreiter» має 288 стор. друку, до неї додано 12 ілюстрацій і мапу України. Оправлена в полотно, з кольоровою обкладинкою коштує 12,80 нм.

КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Борис Антоненно-Давидович

(ПРОДОВЖЕННЯ)

Міроприємство — захід, заходи

Коли й хто почав запроваджувати в нашу мову неоковирне слово міроприємство, — невідомо, але час від часу воно з'являється в діловому листуванні й чується в доповідях: «Щоб досягти помітного успіху, треба далі поглиблювати прийняті міроприємства»; «У нас провели такі міроприємства» і под.

Такого слова не було й нема в українській мові, його наспіх склепали ті, що не знали багатства нашої мови, але хотіли висловити свою думку по-українському. Відповідником до російських мера, мероприятие є захід, а в множині — заходи: «Палка молодіж у живі очі сміється старому, непкує з його заходів» (М. Коцюбинський). Російському вислову приймають меру, відповідає український уживати заходів: «Він рідко вживав різних, агресивних заходів» (О. Копиленко).

Слово захід має ще значення «зусилля»: «Не вартя справа заходу» (приповідна); «Шнода заходу й труду» (І. Франко); іноді вона буває відповідником російських слів прием, присест: «За одним заходом упорав усе, що на два дні наварила» (з живих уст); «За два заходи й воза полагодили» (з живих уст).

Отож, і в перших реченнях треба було сказати: «поглиблювати вжиті заходи», «запровадили (здійснили, провели) такі заходи».

Нагода й пригода

Ці два слова — немов камінь спотикання для тих, що не гаразд знають українську мову й тому часто ставлять їх не там,

де треба: «Словник має стати в нагоді вчителеві й школяреві професорові й студентові, письменникові й перекладачеві», — читаємо в рецензії: «Мені ще не випадало пригоди їздити до Ужгорода», — чуємо з уст.

Ці помилки виникають, мабуть, через те, що обидва слова мають серед багатьох своїх значень також значення російського слова случай: «При нагоді я скористаюся вашою порадою»; «Зі мною сталась така пригода». Щоб уникнути прикрих помилок, як у наведених фразах, треба запам'ятати, що йменник нагода означає випадок (здебільшого сприятливий): *«Нагоди стріляти їй не трапилось» (М. Шеремет), — або випадок, що зумовив якусь дію: «В шкільному саду збиралися школярі на вечірку з нагоди закінчення учбового року» (М. Трублаїні). А йменник пригода вказує на якусь подію, на якісь бувальці: «Кожна пригода — до мудрості дорога» (прислів'я), — або й на лихо: «Раз сталася така пригода. Остапові зсунулась пов'язка з рани, і він ніяк не міг дати собі ради з нею» (М. Коцюбинський); від цього є вислови стати пригоді, стала пригода — відповідники російських быть беде, произошло несчастье: «Ой на козаченьків, ой на запоріжців та пригодонька стала» (історична дума).

Іменник пригода може означати також потребу, користь: «Годувала собі дочку для своєї пригоди, щоб принесла із криниці холодної води» (пісня), — від чого є вислів стати в пригоді: «Не бий мене, чоловіче добрий, я тобі у великій пригоді стану» (казка).

Тим-то й у наведених на початку неправильних фразах треба було висловитися: «Словник має стати в пригоді...»; «Не випадало ще нагоди їздити...»

Наймити й найманці

Слово наймит означало колись певне соціальне поняття робітник, що наймався працювати в заможного господаря («Наймит запряг коні й поклав на віз кілька навунів і днів». — І. Нечуй-Левицький), але водночас його стали вживати в значенні «запроданець, відступник, перекинчик», що «за шмат гнилої ковбаси», як писав Шевченко, перекидався до ворожого табору: «Ваші господарі — наймити татарам, турецьким султанам» (Т. Шевченко). Згодом у переносному значенні з'явилося нове слово — найманець: «Не тільки чоловіки, а й жінки й підлітки брали активну участь у боротьбі проти німецько-фашистських окупантів та їх найманців» (О. Гончар).

У сучасній літературній мові слово наймит виступає в його буквальному соціальному значенні, а в значенні «запроданець» користуються словом найманець.

Ми бачимо, така диференціація понять і слів, що вбирають ці поняття, дає змогу точніше висловити потрібну думку.

Накладна плата чи післяплата !

У діловому листуванні трапляється читати : «Книжки надіслано платою». Таку фразу може зрозуміти тільки той, хто знає російську мову, де є вислів *наложенный платеж*, бо українською мовою плата, яку вносять після одержання на пошті замовленої речі, зветься післяплатою. Тому й у наведеній фразі треба було написати : «надіслано післяплатою».

Недолік, хиба, вада, огріх, прогріх, недоробок, ґанджа, ґанжа, ґандж

За дореволюційних часів слово *недолік* мало далеко вужче значення, ніж тепер, коли воно вживається відповідно до російських *недостаток*, *недочет*, як це бачимо в таких фразах : «У роботі рілничої бригади виявлено багато *недоліків*»; «Це оповідання захоплює і хвилює своїм змістом читача, але в ньому, на жаль, є багато стилістичних *недоліків* ».

Утворений від кореня дієслова *лечить* в значенні «рахувати» і заперечної частки *недо* іменник *недолік* був синонімом слова *нестача* : «Під час ревізії каси виявлено *недолік* (або *нестачу*) на 575 крб. 21 коп.»;

Слід відзначити, що тепер слово *недолік*, набувши значення російських *недостаток*, *недочет*, утратило колишнє значення, віддавши його синонімові *нестача*, і витиснує з ділової, а часом із художньої, мови інші відомі слова, що з погляду мовної традиції є чіткішими відповідниками до російських *недостаток*, *недочет*. Таних слів є чимало : *хиба*, *вада*, *огріх*, *прогріх*, *похибка*, *помилка*, *недоробок*. Чи не краще й природніше зазвучала б перша фраза, якби замість *недоречного* там слова *недоліки* поставити *огріхи* : «У роботі рілничої бригади виявлено багато *огріхів* (або *хиб недоробок*)»? На краще пішло б і в другій фразі, якби там стояло слово *хиби* (або *вади*) : «Це оповідання захоплює і хвилює своїм змістом читача, але в ньому на жаль, є багато стилістичних *хиб* (вад)».

Українська клясична література й народна мова користуються словом *недолік* тільки в значенні «нестача»; для інших значень уживають наведених слів : «Івана кликали в селі Переломаним. Мав у поясі *хибу*, бо все ходив *схилений*» в. Стефаник).

Російському слову *изъян*, близькому своїм значенням до слова *недостаток*, в українській мові відповідають *ґанжа* (*ґанджа*) або *ґандж* : «Бувають люди з природженою *ґанжею*» (І. Нечуй-Левицький); «У всій стайні нема коня без *ґанджю*» (з живих уст).

З цих прикладів бачимо, що наша мова має досить відповідників до російських *недостаток*, *недочет*, *изъян*, то чи

варто ж заміняти всіх їх одним словом недолік? Хоч би тільки з стилістичних міркувань та й то нема в цьому потреби.

Обслуга й обслуговування (обслуговування)

«В Канаді далі відчувається погана поштова служба, яка настигла після того, як уряд підніс поштові оплати, снасував доставку пошти суботами», — читаємо в одній газеті, і відразу впадає в очі помилкове використання слова обслуга, яке має інше значення, ніж те, яке надала йому газета.

Обслуга — це не дія, що задовольняє чийсь потреби, а група людей, призначених виконувати певну роботу, здебільшого у військовій справі. Російським відповідником цього слова буде — расчет, прислуга, як це бачимо в такій, наприклад, фразі: «Гармату викотили на платформу, а обслуга зайняла теплушку» (В. Козаченко).

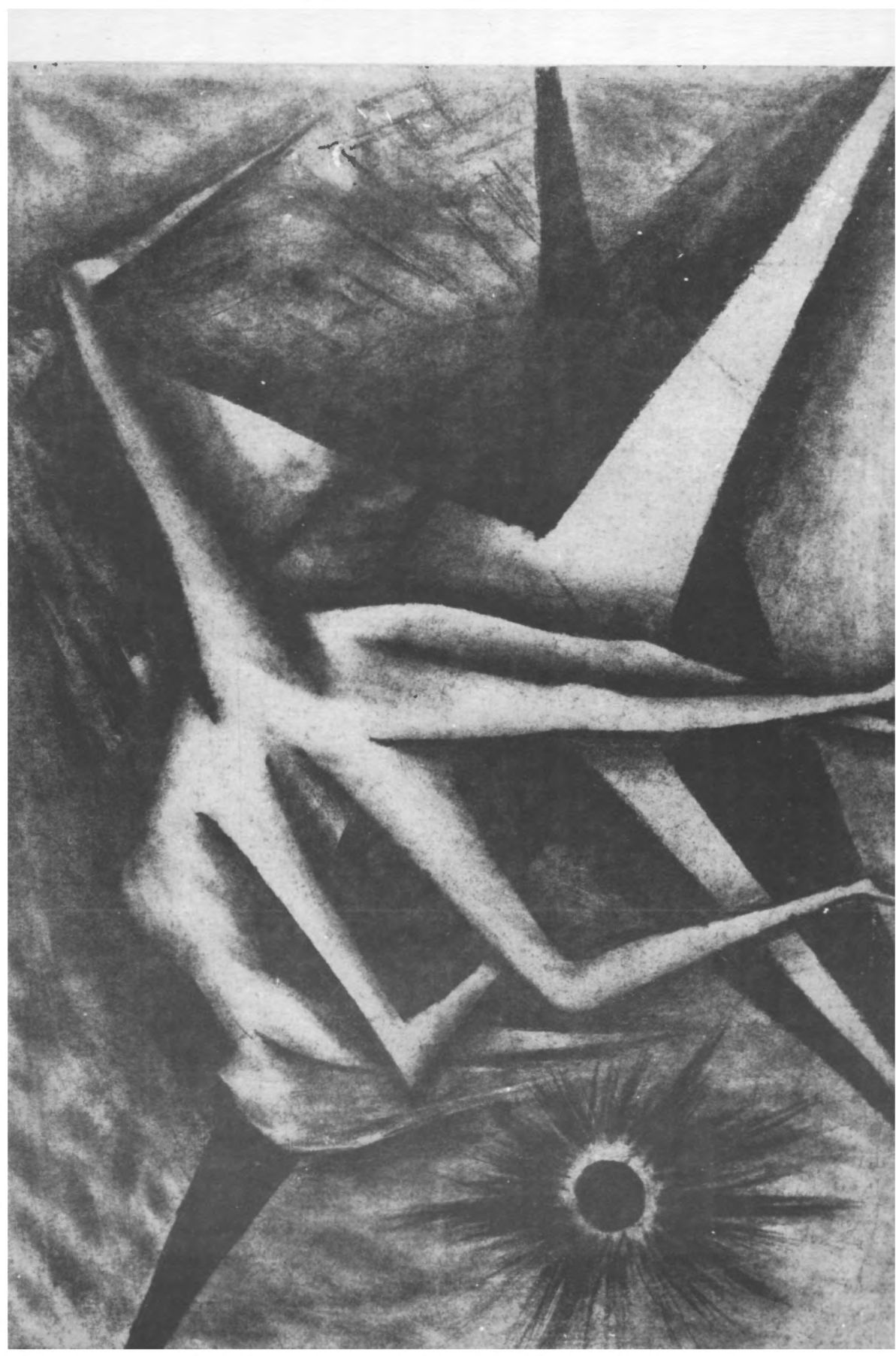
Коли ж треба передати дію, спрямовану на виконання якогось завдання, тоді слід удаватися до інших слів — обслуговування або обслуговування: «Для обслуговування Інгuleцької зрешувальної системи споруджено залізничні під'їзні колії, шосейні шляхи і прокладено близько 300 кілометрів телефонних ліній».

Облік і обличчя

«У постаті головного героя роману перед нами постає облік нашого сучасника», — читаємо в рецензії на художній твір і не можемо зійти з дива: про який це облік пише рецензент? Адже цей іменник, що походить від дієслів облічувати, облічити, має в українській мові точне значення: «Скільки ще не взято на облік самостійних груп, які боролися з окупантами, але не знали, як зв'язатися з іншими підпільниками» (Ю. Яновський); «В артілі добре організовано облік і зберігання кормів».

Рецензент механічно переніс в український текст російське слово, не зваживши на те, що це ж слово є і в українській мові, тільки з іншим значенням. У цьому не було ніякої потреби, бо українська мова має досить відповідників до російського слова облік: обличчя («Таке обличчя нашого сьогоднішнього села»), образ («Бережучи свій національний образ...» — Б. Грінченко), застаріле подoba («Фабрика швидко стратила свою опрятну і празничну подобу». — І. Франко) і також застаріле лик («Узяла на себе лик прудкого хлопчика». — М. Вовчок).

Узявши з цих синонімів той, що найбільше підходить до змісту фрази, рецензент міг би написати: «У постаті головного героя... постає образ нашого сучасника».

ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА

АВТОПОРТРЕТ

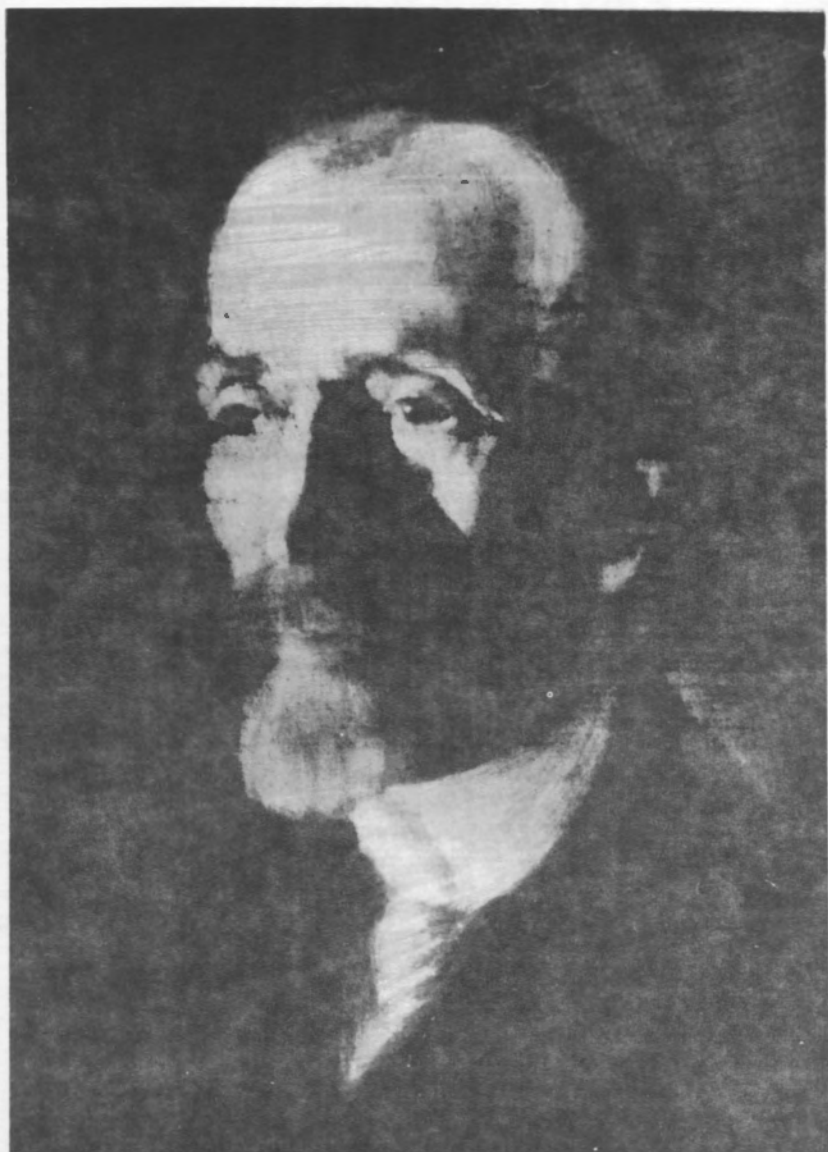
О. Кульчицька займає в українському мистецтві важливе й почесне місце. Вона є не лише першою жінкою маляркою в Галичині і одною з трьох перших у всеукраїнському малярстві разом з Марією Башкірцевою (1860-1884) і Софією Левицькою (1874-1937), але й першим графіком на західно-українських землях. Вона перша започаткувала мистецьку ілюстрацію й культурне оформлення книжки, а її офорти, акватинти, дереворити та лінорити були теж першими мистецькими творами в Галичині в цій техніці.

О. Кульчицька, як мистець-громадянин, відзивалася на всі потреби нашого культурного життя, не замикалася у своїй роботі, щоб творити образи й досягати вершків малярської досконалості, і то може зі шкодою для своєї чисто малярської кар'єри, а бралася до кожної ділянки мистецької творчості, яка тоді в нас слабо стояла, чи взагалі не була заступленою.

Приходилось їй ілюструвати книжки, головню для дітей і молоді, проєктувати обкладинки та інші графічні праці для книжок, робити ескізи. Працювала вона у станковій графіці, в емалі, в декоративному мистецтві — проєктуючи килими,

МИСТЕЦТВО. ТРИПТИХ, ЕМАЛЬ

ПОРТРЕТ БАТЬКА. ОЛІЯ.

кераміку чи металеві вироби. А підчас мандрівок по краю Кульчицька зарисовувала народню ношу різних околиць, чим багато прислужитася етнографічній науці. Вона рисувала й пам'яткові церкви, каплиці, дзвінниці, цікавіші будівлі та історичні пам'ятки.

Крім цього вона довгі роки була вчителькою рисунків у гімназіях і заціплювала любов до мистецтва та до української культури серед нашої середнєшкільної молоді (автор цих рядків мав честь бути одним із її учнів у перемиській гімназії).

Подібних всесторонніх мистців в історії нашого мистецтва багато не було, хіба Т. Шевченко в минулому столітті і В.Г.

ДІТИ НА ЛЕВАДІ ОЛІЯ.

Кричевський на початку нашого століття, а такою енергією, запалом до праці і великою видайністю в творчості, якими відзначалася О.Кульчицька, малокотрий мистець, її сучасник, міг похвалитися.

Олена Кульчицька народилася дня 15 вересня 1877 року в Бережанах (Поділля) в родині судді Льва Кульчицького. Вона мала ще старшу сестру Ольгу (1875-1940), яка теж присвятила ціле своє життя мистецтву й працювала в декоративному мистецтві (виробляла килими, вибійки, вишивки). Олена й Ольга, не будучи замужніми, провели ціле життя разом. Лев Кульчицький був громадським діячем, мав добірну бібліотеку української літератури, сам цікавився малярством і це замишування до прекрасного передав своїм дочкам.

Мистецьку освіту Олена Кульчицька здобула наперед у приватних малярів у Львові, згодом у Відні в Мистецько-Промисловій Школі (1903-1908), яка тоді стояла на високому рівні. Цю школу пізніше закінчила відома малярка-емалістка Марія С. Дольницька. По закінченні школи Кульчицька відбула довшу подорож по Західній Європі (перша її поїздка заграницю була до Венеції в 1904 році) – Мюнхен, Париж, Лондон, щоб запізнатися з її мистецькими скарбами по великих музеях.

Вернувшись до Галичини, Кульчицька спочатку жила в Косові на Гуцульщині, де перебували тоді її батьки, але скоро вона переїхала до Львова і розвинула малярську діяльність. З цього періоду походять її відомі твори в яскравих і сильних оптимістичних кольорах: «На леваді», «Ярмарок у Косові», «Соняшник», «Верби», портрети батька й матері. Хоч у першому періоді творчості Кульчицька працювала більше в малярстві як у графіці, але і в графіці вона проявила чималу активність, працюючи в різній техніці — лінорит (чорний і кольоровий) дереворит, офорт, пастель, акварель, рисунок тушом.

Перша участь у збірній виставці у Львові в 1909 році принесла молодій малярші великий успіх і розголос, що заохотило її до ще більшої активності. Після короткотривалого учителювання у Львові, О. Кульчицьку переносять до Перемишля, де вона вчила рисунків у гімназії майже тридцять років (1910-1938).

Прекрасно влаштований дім сестер Олени й Ольги Кульчицьких у центрі Перемишля (Ринок ч. 28) був неначе українським музеєм, в якому можна було бачити не лише найкращі твори сестер-мистців, але й різні цінні предмети народного мистецтва зібрані Оленою підчас її подорожей. В Перемишлі О. Кульчицька була одним із засновників краєзнавчого музею «Стривігор», до якого вона подарувала багато експонатів (цей музей тепер є влучений до польського музею в Перемишлі).

Підчас літніх вакацій О. Кульчицька вибиралася в мандри по селах і містечках Підкарпаття, Лемківщини, а навіть Волині і Полісся привозила до дому теки рисунків і малюнків з краєвидами, шкiцями до більших полотен і етнографічними матеріалами.

В роках 1911 і 1913 О. Кульчицька взяла участь у збірних виставках українського мистецтва в Києві і цим вона заманіфестувала єдність українського мистецтва. У Києві особливо мали успіх її графічні твори.

Підчас I світової війни, коли то воєнні події прокотилися кілька разів по українських землях, несучи зі собою знищення, пожеги й смерть невинних людей, Кульчицька стала літописцем цієї великої народної трагедії. Ніхто з наших мистців так не задокументував у своїх творах жахливі воєнні події на Україні як Кульчицька. Вона була свідком недолі народу і глибоко її переживала та змалювала її з великою експресивністю у своїх численних творах — гравюрах і акварелях. Взагалі, душа мистця була надзвичайно вражлива на людське нещастя і вона присвятила чимало творів нашим обездоленим селянам.

Після I світової війни, коли то в Галичині почало відроджуватися культурне життя та налагоджувалася видавнича справа, Кульчицька працювала багато в книжковій графіці, її спеціальністю були ілюстрації казок та видань для дітей. Деякі її ілюстровані казки були такі чудові, що й тепер, після 50 років, їх знову перевидавали в Києві.

у СВЯТО.

ГАЗДА. ЛІНОГРАВЮРА.

Працюючи для молоді, Кульчицька виготовила велику серію більших дереворитів на історичні теми, призначені для шкільних будинків і гуртожитків. Ці твори мали пригадувати нашій молоді світлі постаті і важні події з історії України, а крім цього, своєю високою мистецькою якістю, мали виробляти в молодих людей естетичний смак і зацікавлення мистецтвом.

Кульчицька багато займалася й декоративним мистецтвом, коли зорганізовано в Галичині вирібню килимів – Кульчицька була одною з перших, яка зголосила свою співпрацю і дала біля 80 проектів сучасних мистецьких килимів. Вона була автором проекту великого залізного хреста на могилі українських вояків у Пикуличах біля Перемишля (цей хрест поляки по варварськи знищили після 1945 року).

Щоб вшанувати такого заслуженого й працюючого мистця, АНУМ (Асоціація Незалежних Українських Мистців) влаштувала індивідуальну виставку Кульчицької у Львові в 1933 році і видала про неї малу монографію М. Осінчук у передмові до цього видання писав :

«Кульчицька і як мистець і як громадянин належить в нашому громадянстві до найбільше заслужених, а отся мала монографія чехай від нас тимчасово, поки стягнемося на повнішу і основнішу, буде бодай скромним пошани і признання для її праці».

Скільки то церков пропало підчас II. світової війни, а ще більше після неї, з неодної з них і доброї фотографії не лиши-

360

лося і як це добре сталося, що зберігся принайменше великий альбом рисунків і малюнків Кульчицької, який показує нам ці перлини народної архітектури.

Після приєднання західньо-українських земель до УРСР, О. Кульчицька стала викладачем, а потім професором Поліграфічного Інституту у Львові й виховала кілька молодих добрих графіків.

Радянська влада, про око, ніби шанувала мистця, вибрало її навіть депутатом до Верховної Ради УРСР, але коли мистецтвознавці приготували про неї більшу монографію, то наклад книжки обмежено до 1000 примірників, а чейже самих бібліотек в Україні є щось понад 35.000. (І.В. Сенів: Творчість Олени Львівни Кульчицької. Видавництво Академії Наук Української РСР. Київ 1961.). Натомість монографії про російських мистців виходять у люксусових виданнях і великим накладом.

Останні роки життя О. Кульчицької були тяжкі, вона не могла ходити, а «радянська влада» забула її і якби приятелі не заопікувалися Кульчицькою, то вона скінчила б життя в нужді. Маларна померла 8 березня 1967 року, а громадянство Львова влаштувало їй величавий похорон, якого давно у Львові люди не бачили.

О. Кульчицька за своє довге життя створила багато праць, а коли взяти до уваги, що кожний офорт, дереворит чи лінорит відбивано в більшій кількості примірників (50-100), то повинно бути в світі понад 6000 її творів. Біля 3000 творів Кульчицька подарувала перед смертю львівському музеєві. Деяка кількість образів і гравюр Кульчицької знаходиться і на еміграції. Наші наукові установи в Америці — НТШ в 1963 році а УВАН в 1965 році — влаштували в Нью-Йорку індивідуальні виставки творів О. Кульчицької. На кожній з них було около 100 творів позичених з приватних збірок (найбільша збірка панства Кочанів).

Своїм визначним мистецьким талантом, небуденною працьовитістю, громадською діяльністю і глибоким патріотизмом Олена Кульчицька ще за життя здобула собі великий авторитет і пошану серед громадянства, а тепер її ім'я записане золотими буквами в історії українського мистецтва.

В. Попович

ЛПО. ЛІНОГРАВЮРА

Виховники

Проф. Р. Драган

ГЕРОЇЗМ

(ПРОДОВЖЕННЯ)

Герой в суспільстві

«Герой в суспільстві необхідний» — писав Карлайл. Суспільство без героїв буде розгублене й бездушне. Але й сам герой без суспільства нічого не вдіє, ніби те дерево на камені, що не має куди запустити і коріння. Навіть, коли герой відірваний від суспільства і діє в самотині, він діє для суспільства. Значить він є історичним інструментом, або витвором суспільства, чи середовища, до якого належить. Він може випередити своє суспільство особливими даруваннями, але покинути його не може. Він може навіть діяти проти інтересів свого суспільства, вірячи в те, що він більше бачить від усіх. Але ріст героя не може бути зовсім випадковим, він усе ж таки коріннями мусить вростати в свою збірноту.

В розпорошеному суспільстві, як наша еміграція, ми маємо повну свободу вибирати собі таких героїв, яких захочемо. Але не вільно нам забувати, якою дорогою йдемо, бо наша дорога завжди веде до Києва. Герої чужини не завжди нам близькі й часто показують інші дороги і наша свобода вибору легко може звести нас на манівці. Бо наша дорога, це дорога визволення, а на цій дорозі наші найбільші герої це Тарас Шевченко, Іван Мазепа, Микола Міхновський, Симон Петлюра, Євген Коновалець, Степан Бандера, Сергій Єфремов, Микола Павлушков, митр. Липківський, митр. Шептицький і їм подібні. Бо не може український мандрівник по чужих світах мати дві батьківщини, а свободу він використовує так, як це потрібно батьківщині. Ярослав Стецько писав: «Не той вільний, хто може робити те, що хоче, а той, хто може хотіти робити те, що він повинен». Тут можна б ще тільки додати слова Ліни Костенко:

Хочеш? — іди.

Не хочеш? — не йди.

Різні є люди у сивих віках,

Доля твоя у твоїх руках.

Свобода це гарна річ, коли свobodно можемо наслідувати наших героїв. Але комплетна свобода взагалі не існує в цивілізованому суспільстві, бо тоді панував би безкарно злочин. Комплетна свобода це анархія і бездоріжжя. Навіть уряди країн в яких живемо, а це здебільшого демократичні країни, добре

знають, що свобода має служити обов'язкам та ідеалам. Людська свобода завжди обмежена законами для того, щоб її зберегти та щоб фалшиві герої її не зруйнували. Демократичне суспільство недовіряє героям і всім особливим, небуденним особистостям, доки їх не перевірить і не засвоїть.

У нещасті нарід шукає за героєм, який силою своєї індивідуальності зумів би розв'язати те положення. В здоровому суспільстві такі люди появляються й суспільство ніколи не розкладається. Коли появляються протилежні лідери, то удар розв'язує принцип голосування, а за відсутністю такого все залежить від того, котрий герой більше переконливий, або швидший в дії. Хоч такий герой, або лідер і вся більшість, що за ним, можуть помиляться. Це означає, що герой зумів причарувати масу за собою. На практиці такий чар скоро розвівається. Коли ж нам трапляється лихо в індивідуальному випадку, то за героєм глядяться вже пізно. Платон каже: «Більшість суспільного й політичного лиха, яке ти переживаш, залежить від тебе самого, щоб його змінити твоєю волею й відвагою. Ти можеш жити інакше й розумніше, якщо захочеш це передумати й постановити. Твоя власна сила ще не покинула».

Не забуваймо теж, що навіть дуже вартісні герої мають свої слабкі сторінки, які суспільство не добає, або про них не знає, захоплене тривкими вартостями. Але в хвилих героїв, або демагогів, вартості не тривкі, не природні, а штучні, підроблені. Голодні на особисту славу й почесні, вони йдуть всіми дорогами й засобами, часто гарно прибраними, до влади. Таким був хитрий і підлий Сталін, який показав своє жорстоке й демонічне обличчя аж тоді, коли здобув необмежену владу. Вони стараються здобути собі популярність блискотливими словами, або такою брехнею. Гітлер сказав, що коли має бути брехня, то хай це буде велика брехня, бо тоді в неї повірять. Таким демагогом був теж Ленін, який полумінними словами обіцяв Росії те, що було тільки утопією. Таким же демагогом був і Троцький, бо оперував блискучою мовою вродженого балагуна. Ці два супердемагоги довели до найбільшої трагедії людства, А Ленінову постать ще й сьогодні використовує комуністична партія, роблячи з нього божка, щоби вдержатись при своїй злочинній владі. Вони не мають іншої бази для свого існування.

У вільному світі ходить кличка, що «кожна людина герой». Думка ця оправдує себе тільки в тому напрямі, що кожна має однакові шанси, для реалізації яких повинна виявити якнайбільше доброї волі. Є тихі герої, яких ми не відкриваємо легко, бо вони не люблять популярності, або за нею не шукають. Сила волі упосліджених, чи скривджених долею, людей доказує чудеса і досягає вершини успіху. Демостен заїкався і його це дуже упокорювало. Він уперто виголошував промови на самотині, підкладаючи камінчики під язик та вживаючи інших способів, щоб позбутись хиб. Він її позбувся і став знаменитим бесідником. Гелен Келлер була сліпою, глухою і німою.

Силою волі вона вивчила англійську, французьку й німецьку мови, а теж латину і греку. Вона здобула вищу освіту. Як зрозуміти молодих українських людей на чужині, які навіть рідної мови вивчати не бажають? Сила волі веде до героїзму. Тага Гусейн, єгиптянин, був теж сліпий але здобув вищу освіту і навіть був міністром освіти. Він писав теж книжки про арабську культуру. Герої творів Лесі Українки Прометей, Іфігенія, Самсон — це ті, що здобули велич силою волі. Ось слова Лесі, призначені для слабодухів:

Ударить перуном у заспані серця,
Спокійні чола соромом захмарить
І нагадать, що зброя жде борця.

Герой повинен мати не тільки силу волі, але й відповідний інтелект, далеконосну думку, свіжі ідеї і візію того, до чого він стремить. Герой мимохіть стається вчителем і виховником, коли його ідеї здорові і прогресивні. Кожна шануюча себе людина повинна ставитись з увагою до героїв сучасності. Ще древній філософ Анаксагор говорив: «Ми приходимо на світ, щоб бачити сонце». Особливо зріла укр. людина на чужині мусить уважати, щоб не загубити своєї української ідентичності в сяйві чужих героїв. В історії українського народу є доволі героїзму, з якого треба брати собі приклад і насагу. Це зовсім не значить, що й чужого не треба навчатись. Збирати перлини по світі і вкладати їх у рідну скарбницю це теж героїзм.

Кожна повинність, виконана для свого народу й батьківщини, йде по дорозі героїзму. Найбільші герої це ті, що здобувають світ для України й не губляться в чужому морі. Найбільші герої це ті, що не ломляться під тиском дійсності. Не зламались митр. Сліпий 17 р. у тюрмі, єпископ Гойдиш 18 р. у тюрмі., др. Горбовий 25 років у тюрмі, Юрко Шухевич 20 років, Катря Зарицьна, Михайло Сорока, Одарка Гусак, Галина Дідик, усі вони 25 років у жорстокій більшовицькій тюрмі. Ось наші сучасні герої величі духа й волі. А скільки невідомих героїв віддало своє прекрасне життя за долю батьківщини, або ще й досі нараються? Пам'ять тих, що померли, залишиться на завжди. Наш поет Яр Славутич у збірці «Маєстат» каже про них:

Нам — визвольникам України
Не приречено умирать.

Вільне суспільство, в якому живемо, було б неможливим, якби не було одиниць, що ведуть перед, дають ініціативу, або своїм прикладом додають віри тим, що беруться до якогось шляхетного діла. Це суспільні герої. Їм і нам усім потрібно, в кожній ділянці, щоб життя збірноти не застоювалось, щоб було динамічне, вартісне й інтересне. Хто цього не хоче? Може тільки важко хворі люди, але й вони бажають видужати й зажити повним, прекрасним життям. Гарний ініціатор, ентузіяст, це ніби свіжий подмұх вітру, це ніби запах весни, що будить порив, охоту до змагу, до боротьби. І знову наша чудова Л. Українка каже: «Треба націю вирвати силою фантазії з великого ланцюга еволюції — образами боротьби, зриву мітом». Біля ентузіястів збирається група здібніших, чи більш заінтересованих, і таким чином твориться еліта, без якої демократичне, цебто вільне, суспільство

неможливе.

І абсолютна демократія теж неможлива, бо вплив сильних одиниць непереможний, саме тоді, коли вони діють у користь усіх. Демократія може позбутись еліти в бурному вирішуванні проблем, але лише на те, щоби передати провід новій еліті, яка піде здебільша тими самими дорогами, що й попередня. Свобода, якою втішається демократія, залежна від економічного положення, розумної суспільної організації, освіти, традиції, релігійного і патріотичного наснаження, розумної суспільної організації, освіти, традиції, релігійного і патріотичного наснаження і доброї волі всіх громадян. Ця добра воля жертвує індивідуальну незалежність в користь спільних інтересів. Це тихий героїзм — віддавати себе, служити, приймати тягарі з ентузіазмом, для спільного добра.

Коли ми додержуємось тих природніх законів, які керують збірнотою, а головню скеровуємо наш погляд завжди в сторону своєї рідної збірноти, то їй не судилось фатальне непередбачене майбутнє. Іскра героїзму в кожній людині допоможе здобути збірноті те, що їй потрібне. Збірнота вмирає, або дізінтегрується, коли в її членів тих іскор немає. Це може статись під впливом якогось махливого катаклізму, коли одиниці тратять інтерес до своєї збірноти й шукають за іншою. Збірнота веgetує, коли поодинокі іскри в її членів нема кому роздмухати в творчу полум'я — значить нема героя. Нема того, хто

..... любить, терпить,
В кім кров живо кипить,
В кім надія ще лік,
Кого бій ще манить,
Людське горе смутить,
А добро веселить —

Це слова Івана Франка. Цього інтересу до творчого життя штучно воскресити не можна, як це пробують робити тирані. Ні які глибші і тривкі зміни в суспільстві не були доконані тиранією. «Великі досягнення» в Сов'єтах тільки сповидні, бо люди залишились ті самі і в фабрикований героїзм ніхто не вірить. Хай зникне групка тиранів і бюрократів і народ перекине всю систему в нівець.

(ДАЛІ БУДЕ)

ДРУЖИНИ ВИХОВНИКІВ ТА ЇХНЯ РОЛЯ В НАШІЙ СПІЛЦІ

(ВСТУПНІ ТЕЗИ НА ВИХОВНІЙ КОМІСІЇ ЗПЕТУ ДРУЖИННИКІВ)

Сама назва і характер нашої Організації вказує на те, що основним і первісним нашим завданням є виховувати молодь українське покоління в українському національному дусі.

Дехто може зробити зауваження, що СУМ у своїх початках на Рідних Землях мав дещо інше завдання, бо основоположники СУМ в Україні в своїй програмі виразно ставили собі боротись за віднаискання втраченої української державности. Це правда, але це були інші часи і обставини. Ця молодь, в першу чергу, жила на рідних землях, серед рідного оточення, майже всі вони були свідками Української Національної Революції – Визвольних Змагань, що заважило можливо найбільше на формування їхньої національної свідомости. Їх обставини і події виховували та приготувляли до дії.

Подібна ситуація повторилась в часи відновлення нашої Спілки в Німеччині тому 26 років. Тодішня молодь, яка була свідками, а подекуди й учасниками української визвольної боротьби ОУН-УПА в час 2-гої світової війни, зорганізувалась в СУМ, щоби на еміграції бути носіями і пропагаторами тих ідей, за які змагався весь наш народ. І тут знова треба ствердити, що обставини, недавний вихід з рідної хати, рідних земель, визвольна боротьба вплинули на формування їхнього світогляду.

Але по декількох роках існування й інтенсивної праці нашої Спілки на чужині, всім стало ясно, що для того, щоби наше політичне, громадське, культурне та взагалі національне життя могло продовжуватись, наша Спілка мусить підняти обов'язку підховування нових кадрів зпосеред дівтори яка ще немовлятами виїхала з рідних земель, або вже народилась на чужині, в країнах нашого постійного чи тимчасового поселення. З того часу, проблема виховання станула в повній своїй ширині; до завдань нашої Спілки долучилось дуже важливе завдання, нове поле праці, до якого ми всі можливо були найменше приготівані. Йшлося про те, що би наші національні ідеали, наші

366

засади і принципи передати в якийсь спосіб нашому молодшому поколінню.

Тому частина нашого членства була відрекомендована на цей відтинок конкретної виховної праці. І власне ці люди, майже без ніякої, або дуже малої допомоги зпоза рядів нашої Організації створили нову виховну систему, методи і форми виховання пристосовані до нових умов, обставин чужого оточення, молоді дещо іншої як та, яку вони бачили, чи самі нею були в Рідному краю.

В своїй роботі зустрічали вони величезні труднощі, але тільки завдяки своїй відданості, своїй великій ідейності, своїй витривалості і працею над собою, вони їх поборолі а вислідом їхньої праці можна уважати чимраз то ширші надри Дружинників, тобто тих, які в умовах чужини, впливу чужих культур, ідей і оточення, вирости на повновартісних членів нашої Спілки, сучасного авангарду української Молоді, а в майбутньому напевно провідної верстви нашого суспільства. І саме власне через виховну дію ваших старших друзів, наша Спілка може сьогодні почванитись молоддю, подібною як основоположники СУМ тому 50 років, як ті які відновили нашу Спілку на чужині, чи так само як ваші ровесники на Рідних Землях, що за українську правду готові битись!

Я з розмислом вернувся дещо в історію розвитку нашої Спілки, щоби доказати що справа виховання нашої молоді на сучасному стані є справою першорядною, є справою основною, її не можна легковажити, чи недоцінювати, бо тільки від того, як ми її поставимо в майбутньому залежатиме все інше, і що ті які нею займаються, чи в майбутньому будуть займатися сповняють та сповнятимуть почесне й важливе завдання, — нічим не менше від тих хто займатиметься справами культури, політики, суспільно-громадськими чи наукою. Тому на цьому місці хочу повторити тільки одну думку, а саме: якщо хтось повинен одержати колинебудь найвище відзначення в нашій Спілці то тільки ті особи, які найбільше причиняться своєю скромною, неголосною, послідовною працею в ділянці виховання нашої Молоді.

Тут приходимо до основного питання моєї доповіді, а саме:

хто в майбутньому повинен сповняти цю важливу функцію в нашій Спілці? А далі хто повинен далше розпрацювати наші виховні методи і засоби? Наші сеньйори, запрошені фахівці, чи властиво ви Дружинники. Я вважаю, що ніхто інший, як тільки ви, може не всі, але велика частина з вас, ті які знають це діло, або ті які працюватимуть над собою теоретично і практично.

Саме для того є подумані в Правильнику Дружин — Дружини Виховників, про що я хочу дещо докладніше і більш конкретно говорити.

ЗАВДАННЯ ДРУЖИН ВИХОВНИКІВ

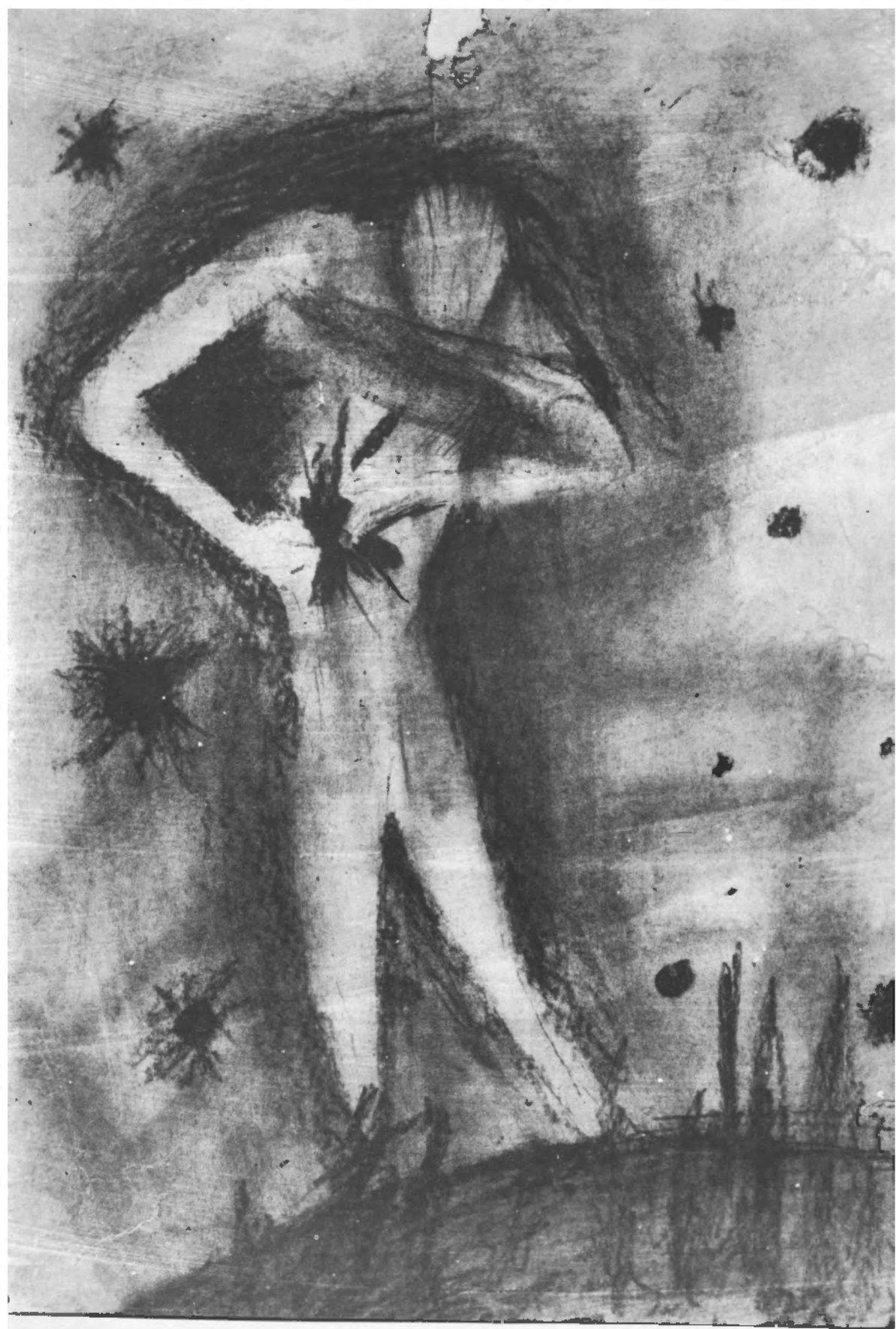
- 1.) Всі Дружинники і Дружинниці в кожній країні які цікавляться теоретично проблемами виховання чи сповняють виховні функції на різних щаблях повинні бути зорганізовані в окремі дружини.
- 2) Їх завданням має бути: постійне поширювання знань з ділянки теорії виховання, збагачувати постійно свій досвід у безпосередній практичній праці з Юнацтвом.
- 3) Відбувати свої з'їзди, семінарі, доповіді для підвищення кваліфікацій виховників.
- 4) Розпрацьовувати програми сходин, імпрез, таборів тощо для Юнацтва.
- 5) Організувати вишколи впорядників — майбутніх виховників, переводити при допомозі курсів, семінарів тощо, постійні перекваліфікації старших виховників.
- 6) Виготовляти нові посібники виховних матеріалів для Юнацтва.
- 7) Видавати методичні посібники для виховників, познайомлюючи їх з новими виховними практиками і теоріями.
- 8) Вести експериментальні досліді нових виховних методів і прийомів.
- 9) Студіювати постійно виховну літературу інших народів і молодечих організацій.
- 10) Тісно співпрацювати з Референтурою Юнацтва, місцевими Виховними Радами тощо.
- 11) Її постачати інструкторів — спеціалістів.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ДРУЖИНИ ВИХОВНИКІВ

- 1) Подібна до інших Дружин
- 2) Поділ: на спеціалізовані частини як: методика, таборування і ін.
- 3) Відзначення (Гляди «Правильний Юнацтва»).
- 4) Окремі Дружини Виховників із спеціальностями (у великих країнах).
- 5) Контакт з дружинами з інших країн.

Ілюстрація: м. Дорон в. Калюженський Р. С. Сидоренко
Литовська П. Романов

ВІДПОВІДЬ НА

«ЧИ НАША ІДЕОЛОГІЯ НЕУПОРЯДКОВАНА»

Мені дуже приємно що такий відомий український націоналіст як Редактор Лев Шанковський в «А» ч 1/106 відгукнувся на мою статтю «Логічний Первенець Націоналізму» яка появилася в «А» ч. 3/101. Ред. Шанковському дуже не подобалося моє твердження що «з політичного боку, окрім деяких недовершених систематичних конструкцій, ... наша ідеологія є неупорядкована...». Прочитавши уважно нотатку Ред. Шанковського, я прийшов до висновку що через мій неfortunний вибір слова «неупорядкована» я правдоподібно причинився до безпотрібного непорозуміння. І тому я спішу сказати моя кльпа...

Коли я характеризую нашу ідеологію як неупорядковану, я маю на думці не то що в ній є якісь протилежні чи не логічні точки, а те що деякі питання ще вповні не розроблені як слід. Іншими словами, наша ідеологія не є вповні розпрацьована до того ступеня щоби служити якнайефективніше в теперішній стадії визвольної боротьби. Це все що я тим хотів сказати, і мені прикро що не всі це так сприйняли.

Деякі аспекти ідеології, особливо політичні, під тиском обставин розвиваються фазами. Так як наша ідеологія була розвинена в роках 1942-54, було якраз відповідно на ті часи. Тому, напевно на диво Ред. Шанковському, я вповні з ним згідний, що УПА боролася під правильною ідеологічною формулою. Але в моїй статті я говорив про націоналізм сімдесятих і вісімдесятих років. Якщо Ред. Шанковський вважає що від часу першої націоналістичної революції світ застиг і тому до жодних аспектів нашої ідеології, особливо політичних, не потрібно вносити ніяких нових розв'язок, то я з прикрістю мушу з ним не погодитися.

Багато чого змінилося від сорокових років. Потребу деяких змін збагнули й ті хто стояв на чолі першої націоналістичної революції, 1942-54. Вони вже тоді робили заходи щоби приготувати нашу ідеологію на визвольну боротьбу наступних декад. Дехто на Заході їх розумів, а дехто ні. Очевидно я згідний з твердженням Ред. Шанковського що це не їхня вина, що знайшлися такі націоналісти які їх намагання викривлювали. Зрештою Ред. Шанковський є більш компетентний від мене писати

про ці справи, бо він не був стороннім свідком-подій які довели до остаточного розколу в ЗЧ ОУН в п'ятдесятих роках.

Щоби не бути пустословним у своїх твердженнях, я міг би подати цілий ряд тих точок нашої ідеології що, на мою думку, можна й повиннось би далше розробляти. Про деякі, головню економічні, з якими я глибше обзнайомлений, я міг би подати перебіг їх розвитку і думки на майбутнє. Але, думаю що це покищо можна лишити, бо фактично, Ред. Шанковський не критикував суттєвих точок моєї статті, а обмежився лиш до протесту про вислів «невпорядкована ідеологія».

На кінець, я хотів би сказати що мені шкода що Ред. Шанковський обмежився лиш до вичислення ряду документів націоналістичного руху, і до натяку, що я з ними не обізнаний. Я вірю що читачам «А» було б більш цікаво прочитати добре обдуману аналізу цих документів знаного авторитету. Наприклад, Ред. Шанковський вибрав як приклад до своїх зауваг якраз ту точку з нашої ідеології яка вимагає мабуть чи не найбільше праці й шліфу. Полтаві й Горновому закидали ересь націонал-комунізму за їх обстоювання націоналістичного концепту «безкласового суспільства». А що говорять офіційні документи про які Ред. Шанковський згадує? В точці ідейно-політичних основ Денлярації Проводу ОУН з 1945 читаємо:

«Прогресивна програма, що синтезує всі здорові соціальні надбання минулого й сучасного та сміло накреслює органічні для народу напрямні в побудові нового змісту державного життя та нового безкласового суспільства.»

А в точці 16 ідеологічно-програмових питань П'ятої Конференції ЗЧ ОУН з 1955 читаємо:

«В постановах III НВЗ ОУН, ані в інших зобов'язуючих програмових постановах ОУН, не прийнято концепції соціально-го устрою, окреслюваного терміном «безкласове суспільство». Чи це на думку Ред. Шанковського є ознака неупорядкованости чи нерозроблености? Але як би то не було, я думаю що ніхто не може заперечити що є ще доволі багато нагод молодим націоналістам приложити своє знання на покращання ефективности нашої могутньої зброї, ідеології українського націоналізму. Я і з цим наміром писав свою статтю в журналі сумівської молоді. І я надіюся що старші націоналісти, такі як Ред. Шанковський, активно допоможуть нам у цім завданні.

Роман Сеньків

СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКА ПРАЦЯ ДРУЖИННИКА СУМ

РОМАН ГОЛЯШ

(З МАТЕРІАЛІВ ОЛІМП. ЗЛЕТУ ДРУЖИННИКІВ СУМ)

Темою мого виступу на ПЕРШОМУ СВІТОВОМУ ЗЛЕТІ ДРУЖИННИКІВ СУМ має бути з'ясування проблеми — Дружинника СУМ, як суспільно-громадського діяча.

Розв'язка цієї проблеми не легка. Її можна розглядати з різних аспектів. Над проблемою сумівця суспільно-громадського діяча радили ми довго на останньому Загальному Зїзді Дружинників-Суспільників СУМА — «Сибірські Вовки».

Суспільна праця — це праця в рідній громаді, в користь визволення України. Кожна суспільно-громадська праця повинна мати спільну ціль — мету — визволення України з московської неволі.

Рівно ж чисто політична праця є складником загально-громадської праці, але на вищому рівні. Для нас, як поневоленого народу, власне праця на політичному полі повинна мати повне розуміння. Бо тільки політичні Організації зі своїми програмами й напрямними дії можуть здобути незалежність. Політично незорганізована і неоформлена маса не буде здібною на державно-творчі чини. В нас, головю серед молоді, дуже часто чуємо завваги страху перед політичною працею та застереження до політичних партій чи середовищ. Це не правильний підхід, бо для нас, як політичних емігрантів, кожна суспільна праця має закраску політичної дії. Так нас оцінює ворог. Одначе це окрема тема, про яку згадую на маргінесі.

Ми, сумівська молодь, належимо до системи Організацій Українського Визвольного Фронту через наші Осередки й Красві Управи.

Власне тут ми повинні знаходити поле суспільно-громадської діяльності. Багато дружинників і сеньйорів працюють в цій системі й мають гарні успіхи.

Мій погляд, одначе, є такий, що ми, як сумівці-дружинники повинні в першій мірі працювати в лавах своєї молодечої Організації.

Завданням дружинників-суспільників за словами друга Франкевича є: «пізнати людей свого оточення, їхні здібності, зацікавлення, а також негативи і знайти спосіб заангажувати їх в організованому суспільному житті».

Говорячи про СУМ нам треба пізнати дружинників та їхні здібності. Будуча праця в СУМ і взагалі буде залежати від їхньої постави. Ми, дружинники, маємо бути прикладом для юнацтва. Про це ми повинні завжди пам'ятати. Ті дружинники, які здобули ступені виховників повинні допомогти у нових методах виховання, примінюючи його до теперішнього життя. Нам

має залежати на майбутньому нашої молоді. Цей відтинок чи не найважливіший, але часто занедбуваний.

В суспільній роботі, може не було доброго підходу до загалу дружинників. Є в нас дружинники, які відійшли від СУМ-у з різних причин. Вони, може, не були б здатними до виховної праці, але в спортивій референтурі могли б працювати. Треба ствердити, що вони почувають себе українцями. Наша теперішня ціль є витворити відповідний зв'язок між дружинниками та всіма членами сумівської родини. Зв'язок з дружинниками допоможе в будучій праці. Рівно ж мусимо держати зв'язок і вести співпрацю між нами і старшими та молодшими і так плянувати, щоб цей ланцюг не розривався.

Дуже часто чуємо серед дружинників про брак порозуміння між батьками і молоддю та сеньйорами СУМ і дружинниками. Дехто називає, що тут є прірва, брак розуміння молодших, брак співпраці, антагонізм. Чи так воно є? На мою думку є тут різниці в поглядах на одну чи другу проблему, але в основному одні й другі прагнуть цього самого – добра і дальшого росту СУМ! Може є невідповідний підхід, може бракує одним і другим знання психології, однак немає між нами і старшими прірви та непроходимих барикад.

Дружинники повинні здати собі справу, що наші батьки для нас багато зробили. Вони дали нам нашу Організацію, виховали нас, оставили нам великі моральні і матеріальні вартості. Вони і далше готові нам допомогти. Будьмо щирими і скажімо правду, що на сьогодні ми без наших батьків виглядали б слабо в праці серед сумівської молоді.

Старші повинні зрозуміти, що молоді ніколи не будуть такими, як старші. Ми вирости в нових обставинах, ми не бачили рідної землі, в нас мова не досконала. У нас підхід до деяких справ інший. Однак в нас є спільне бажання працювати в СУМ, а не валити його. Хочуть цього старші, чи ні, але дружинники таки переберуть СУМ, бо такі закони природи.

Виконувати суспільну працю можуть люди з відповідною підготовкою. Тут грає ролю охота до праці і знання. Під знанням розумію студії. Власне сумівська молодь повинна якнайбільше кінчати університетські студії. Не всі наші батьки мали цю нагоду в рідному краю, бо ворог на це не дозволяв. Живучи у вільному світі, ми маємо змогу дістати відповідну високу освіту. Тільки люди високо образовані зможуть належно повести нашу Організацію. Тільки з таких людей виросте провідна верства, яка поведе далше змаг за волю України.

У 30 річчя УПА дивімся на цих вояків – уністів, які в праці й боротьбі за Україну не жалували нічого.

Дивімся на діячів української культури, берімо приклад з Мороза і других провідних людей сучасного відродження та твердо постановім всі разом, що за **УКРАЇНСЬКУ ПРАВДУ ЗАВЖДИ БУДЕМО БИТИСЯ!**

СУМ 6 дії

3 Волвергемптому до Лондону.

ОДНА ПРОТЕСТНА МАНІФЕСТАЦІЯ

Осінній день, в суботу 4-го листопада 1972 р. своєю соняшною погодою додавав учасникам маніфестації бадьорого настрою.

Збірний пункт — Український дім Відділу СУБ, у Волвергемптон який в нашій громаді є центром суспільно-громадського й культурно-освітнього життя. Протестну маніфестацію, скликає Британська Ліга Європейської Свободи для заманіфестування перед світом становища поневолених Москвою народів і їх британських приятелів до таких справ, як т.зв. 50-ліття заснування ССРСР, що припадає на 30.12.1972. і прелімінарних нарад про Конференцію Безпеки, бо Москва хоче черговий раз обманути легкодущий західний світ, щоб в такий спосіб добитись закріплення тюрми народів і заглушити перед вільним світом боротьбу українського та інших поневолених народів.

Автобус по дорозі зупиняється в сусідньому містечку Вест Бронвіч і в місті Бірмінгемі де підбирає гурт людей, які чують обов'язок перед нескореною Батьківщиною.

Всі в поважному настрою, а тільки гурт сумівської молоді з Волвергемптону стає найбільше говірним, бо це та передова молодь, яка ранше чи пізніше перебере керму суспільно-громадського та політичного життя в місцях українського поселення. Осередок СУМ є організатором цієї поїздки.

Нав'язуються розмови серед знайомих з трьох українських скупчень. Мова йде про невгнутаго Валентина Мороза, поновно заарештованого Юрка Шухевича, про замордовану Аллу Горську, Чорновола, Караванського, Світличного та багатьох інших. Хтось переповідає уривки з «Більма» М. Осадчого, звідки тхне московською нахабністю, брехнею і насильством.

Комусь пригадалися строфи з вірша колишнього сибірського каторжника Василя Мальованого з Одеси, який з каторги писав до своєї родини:

«Не потурай ні на що. Навіть смерти
Не бійсь — її ніхто не оббійжить.
Да краще ж нам у боротьбі померти,
Ниж у багні гниючи мовчки жить.»

В дорозі ще одна зупинка на пункті призначеному для автобусів та для перекуски подорожуючих. Тут зустрічаємо знайомих громадських діячів з дуже активної громади Ковентрі, Друмса, Дюка й Тисячного та інші знайомі обличчя.

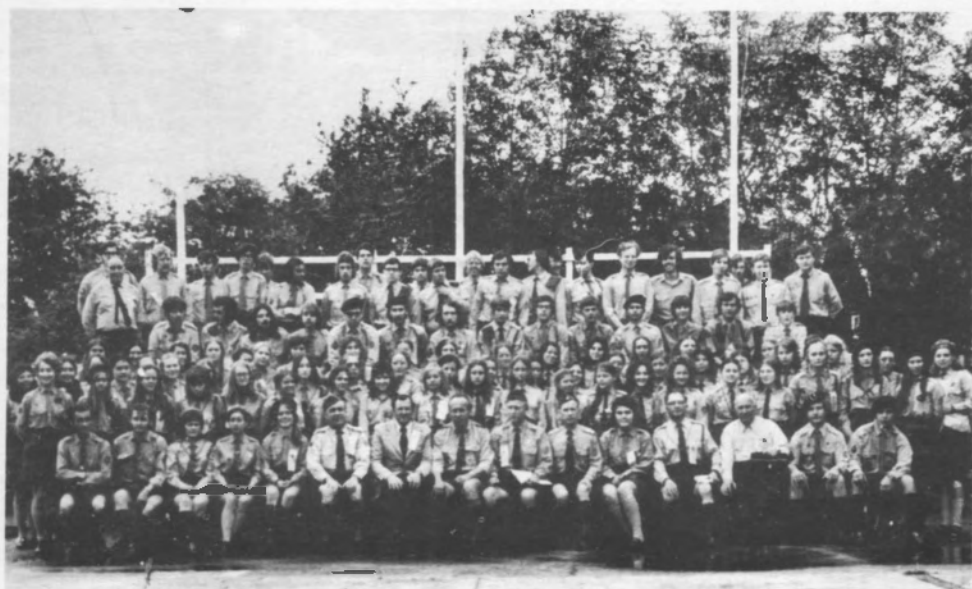
Годину перед початком маніфестації ми вже були на Спікер Корнер, Марбл Арч в Лондоні з якого починався похід протестної маніфестації. Там ми вже застали сумівського та суспільно-громадського діяча д М. Гринюка, заступника голови Крайової Управи СУМ.

Після коротких та глибокозмістовних промов, похід в числі поверх три тисячі учасників, якому приглядалися тисячні

маси британців, пройшов центром міста, під сильною поліційною ескортою до Пам'ятника Незнаного Воїна, де голова АБН Ярослав Стецько, проф. д-р Т. Оберлендер і пані С. Лябен склали вінок. Сумівська молодь тут виявила свою рухливість не минаючи на вулиці ні одного прохожого, роздаючи всім інформативні летючки,

Взірцевим порядком маніфестанти перейшли до недалекої залі «Централ Голл», яка хоч простора, не могла всіх помістити. Протестне віче відкрив п. Д. Мартін, представивши присутнім визначних членів Президії віча та прибулих гостей з-поза терену В. Британії і попросив до слова голову АБН, теперішнього провідника ОУН п. Ярослава Стецька. Після голови АБН промовляла пані С. Стецько, д-р Т. Оберлендер, пані С. Лябен, член Британського Парляменту п. Джефрі Стюарт Сміт та інші. Промовці гостро нап'ятували московський імперіялізм та колоніалізм, вказуючи на потребу безупинної боротьби. В резолюціях було повторено слова голови АБН п. Ярослава Стецька, про те, що мир і безпека запанують на земній кулі лише тоді, коли перестане існувати комунізм, а тиранічна московська імперія буде розчленована, коли кожний сьогодні поневолений нарід матиме свою державу у своїх етнографічних межах.

МАНДРІВНИЙ ТАБІР СУМ ПО ЄВРОПІ

НА «ТАРАСІВЦІ» В АНГЛІЇ

Місяць серпень 1972 року останеться в історії СУМ Америки й Канади, як велике культурно-організаційне досягнення. Разом 124 членів СУМ з Америки й Канади, зорганізовані в окремому Мандрівному Таборі, відвідали 10 західньо-європейських країн, проїхавши на європейському суходолі понад 6000 кілометрів автобусами, не вчисляючи лету в повітрі, з Бофало до Лондону та з Риму до Бофало, що становить додаткових 10.000 миль.

Ціллю Мандрівного Табору було відзначити сумівським рейдом 30-річчя постановня УПА та відвідати сумівську молодь в європейських країнах і їх оселі, взяти участь у Світовому Злені дружинників СУМ в Німеччині, поклонитися могилам героїв України сл.п. от. Симона Петлюри в Парижі, -полк. Євгена Коновальця в Роттердамі, пров. Степана Бандери в Мюнхені, віддати шану голові Помісної Української Церкви Верховному Архієпископові Кир Йосифові Сліпому в Римі з нагоди його 30-річчя, завітати із здобутками європейської культури та пізнати західньо-європейські держави і народи. Таку многогранну ціль поставили собі організатори цього рейду, тобто Головна Управа СУМ Америки і Крайова Управа СУМ Канади, розпрацювавши заздалегідь точну програму, яку кожний з учасників отримав даленно перед виїздом. Загальну опіку, над табором мав голова СУМ Америки мгр. Е. Гановський, а командантом був кол. старшина УПА — інж. С. Голяш. Членами Команди були Дружинники.

В пам'яті сумівської молоді залишиться надовго сумівська Оселя в Англії — «Тарасівка», де нас вітало 450 учасників табору та чисельна громада на чолі з головою Крайової Управи СУМ Англії д. Я. Деремендою. В наших очах стоять лави 600 сумівок і сумівців, які підносять спільно прапор та могутньо співають: «Вгору прапори, вгору серця,

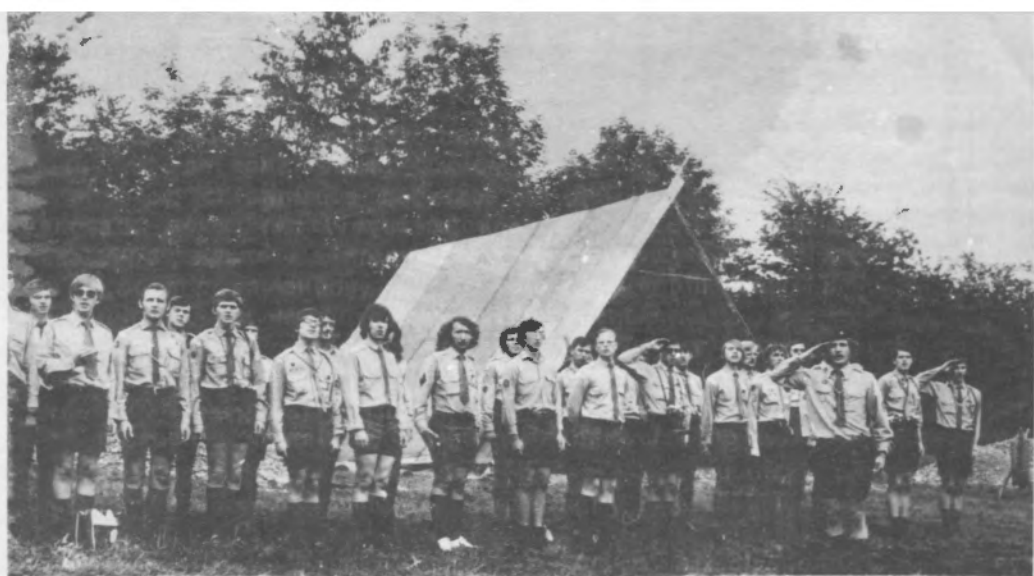
Гордо несім нашу славу»,
в боротьбі за Українську Державу! Милу несподіванку справила нам українська громада в місті Ковентрі, яку ми на їхнє запрошення відвідали цілим табором. Українська гостинність, дружність, спільна забава єднала нас всіх, старших і молодших з різних континентів і держав, в спільний моноліт.

В Парижі, святочним апелем віддали ми шану гол. отаманові Симонові Петлюрі, відвідуючи його могилу на цвинтарі Монт Парнас та місце, де він загинув від ворожих куль, на рю Расін. Відвідано церкву св. Володимира і одержано цінні пояснення о. Крилош. М. Левенця про останні години життя С. Петлюри, куди його було занесено, та про мистецьке розмалювання церкви, що їх виконав мистець О. Мазурик.

Париж — Брюссель — це довга траса, але вона серед співу і молодечої бадьорості скоро проходить. Наші автобуси мчать гарною автострадою посеред краєвидів з ланами доспіваючого збіжжя, що дуже нагадують українські.

В Брюсселі зустрічає нас Голова Центральної Управи СУМ д. mgr. Омелян Коваль разом з іншими членами Центральної Управи та Крайової Управи СУМ в Бельгії. У відповідь несеться грімке сумівське «Слава» і «Гартуйсь». Оглянувши місто Брюссель, яке шикується, щоби стати столицею Європи, їдемо до університетського фляманського міста Гент, де нас зустрів голова Українського Допомогового Комітету в Бельгії д-р Г. Попович. На другий день їдемо до Голляндії, особливо до Роттердаму, де на могилі полк. Євгена Коновальця складаємо букет рож. Вечером повертаємо знова до Бельгії через місто Антверпен, де зупиняємося на дві години. Наступного дня їдемо до містечка Брюж, а відтак прямуємо на полудне в гори Ардени, де знаходиться сумівська Оселя «Франкополе». Тут видно красу і чар природи. Керівник Оселі п. Ходоровський передає символічний ключ разом із сердечними привітаннями. Ночуємо у містечку Спа, бо якраз в тому часі таборувала вже на Оселі група бельгійських дітей. В неділю відправляє Службу Божу о. д-р. Б. Курилас, відтак спільний обід, зустріч з сумівцями і громадянством з Бельгії, які чисельно прибули з нагоди нашого приїзду, а вечером забава для молоді.

В понеділок ранком покидаємо гостинну Бельгію і їдемо далше на полудне, понад рікою Райном і ще раз повертаємо до Франції до Штрасбургу, де зупиняємося тільки на нічліг. Другого дня ранком, оглянувши тільки поверховно місто, а особливо старовинну катедрu, спішимо до Швайцарії, через місто Базель до Цюріху, звідкіля виїздимо в різні напрями. Після триденного побуту, покидаємо прекрасну Швайцарію, якою всі захопились,

АПЕЛЬ НА ФРАНКОПОЛІ

ТРАПЕЗА НА ФРАНКОПОЛІ

і їдемо біля Боденського Озера через Австрію до Німеччини — Ульму і Гомадінген, де має відбутися Світовий Злет Дружників.

Тут привітав нас зливний дощ і проникливий холод. Треба було ночувати під шатрами, серед смерекового лісу, до чого наші таборовики звикли, але з таким хололом ледви хто зустрічався в час таборування. Одним словом, треба було гартуватись. Помило того, тих чотири дні Першого Світового Злету Дружників СУМ, куди з'їхалось майже з усіх країн, де діє наша Спілка, біля трьох сотень сумівців, остануться в пам'яті кожного учасника як найприємніші. Ділові, цікаві доповіді, наради по комісіях різних зацікавлень, спільні вечірні ватри, зустрічі і розмови скріпили зацікавлення працею нашої Спілки тих.

які в скорому часі її переберуть чи подекуди вже проводять.

Їдемо до Мюнхену на Олімпіяду, де вже зустрічаємо мистецькі одиниці Осередку СУМ з Торонта, а саме хор «Прометей» і «Діброву» та оркестру «Батурин», а також сумівський балет «Крилаті» з Брандфорду, біля могили провідника Степана Бандери на цвинтарі Вальдфрідгоф. Наш табір складає вінець та виконує спеціальну програму, яку підготовлено в дорозі. Тужливою стрілецькою піснею «Видиш Брате Мій...» прощаємо незабутнього Провідника ОУН.

Оглядаємо місто Мюнхен, особливо Олімпійське Село та стадіони, де завтра розпочинатимуться змагання. Сьогодні тільки поодинокі команди мають свої тренінги, однак всі стадіони переповнені людьми і ледви можна дістатися до середини. Громадно, бо цілим табором їдемо до Голови Олімпійського Комітету, щоби вручити йому протест, що Україна не є заступлена окремо на цьому міжнародному форумі та що її змагуни є змушені змагатись під прапорами свого окупанта — большевиської Москви. Вимінюємось олімпійськими відзначками, що їх видала ЦУСУМ, даємо імпровізований виступ в таборі що його улажено для молоді з цілого світу. Танцювальний гурток «Крилаті» з Англії виступає з танками перед міським ратушем на Марієн-Пляц, а мистецькі одиниці з Канади дають свій мистецький концерт.

Дальша наша дорога веде через мальовничі Альпи — Тироль в Австрії до Венеції, а наші друзі з мистецьких ансамблів спішають прямо до Риму. Наш Мандрівний Табір значно збільшився, бо долучились друзі з Англії, Німеччини і Франції Бельгії та навіть один з Австралії. Настрій в таборі веселий, чому в значній мірі сприяє гарна сонячна італійська погода.

Оглядаючи Венецію, проїжджаємо головними водними артеріями, зупиняємося на площі св. Марка, де вже від раннього ранку роїться від голубів і туристів з цілого світу. Відвідуємо катедру, де кожний з таборовиків звертає увагу на її особливий стиль, що схожий з дечому до нашого. Нічого дивного, бо тут позначився також вплив Візантії так само як на Україні. Шкода покидати це чудове місто, але до Риму далі на дорога і на вечір треба нам гуди прибути, бо все замовлене.

ДРУЖИННИКИ-ВИХОВНИКИ НА ЗЛЕТІ

ДРУЖИННИКИ-МІЖНАРОДНИКИ

ДРУЖИННИКИ-ФІЗКУЛЬТУРНИКИ

Зупиняючись тільки на короткі перекуски, їдемо цілий день. Коли сонце почало ховатися за обрієм, в'їздимо в Рим і найкоротшою дорогою стараємось добитися до «Домус Пачіс», щоб там відпочати, помитися та якнайкорисніше провести ще останніх кілька днів нашої мандрівки. В готелі вивішуємо наш синьо-жовтий прапор на високу щоглу, поруч прапорів інших національностей, які тут перебувають чи перебували..

В неділю вечером відбувається тут концерт в честь Їх Блаженства з нагоди Його 80-ліття. Програму виконують мистецькі ансамблі з Торонта, «Крилаті» з Англії та Мандрівний Табір, а їх словами привіту виступили Владика Ізидор з Торонта і голова ЦУ СУМ д. мгр. Омелян Коваль. Блаженніший радів, слухаючи концерту та щиро дякував всім виконавцям в своєму зворушливому слові.

Крім того, українська група, яка налічувала понад 300 осіб, взяла організовану участь у збірній аудієнції в Папи в Кастель Гандольфо. Всюди ми мали першенство бо були найбільшою групою, а до того: хори в народніх строях, оркестра, мандрівний табір — в сумівських, звертали увагу на себе всіх прочан. Ми мали завжди догідні і перші місця так, що оркестра і хори переплітаючи себе дали цілий концерт для многотисячної публіки, а в часі самої аудієнції відспівали декілька релігійних і народніх пісень та мельодій. Вирізняючи нашу присутність Папа попросив з балкону, щоби оркестра заграла щось спеціально для нього. Користаючи з цієї нагоди, ціла українська група на чолі з Владикою Ізидором, голосно скандували в італійській мові «Хочемо українського Патріярхату!» На закінчення аудієнції, Папа попросив Владика Ізидора, диригентів наших мистецьких одиниць та голову ЦУ СУМ на окрему коротку аудієнцію.

В дорозі до Кастель Гандольфо вступили ми до монастиря отців Студитів, де Владика Ізидор в сослуженні ігумена цього монастиря о. А. Рижана відправили Службу Божу для всіх учасників прощі до Кастель Гандольфо.

В понеділок, прилав празник Матері Божої. З цієї нагоди Верховний Архiepіскоп разом з Владикою Ізидором та численними священниками, монахинями і монахами, відправив Архiepейську Службу Божу в катедрі св. Софії. До Служби Божої співав хор «Прометей». Церква наскрізь була виповнена людьми — українцями, які в тому часі були в Римі. Це було неначе повторення торжеств посвячення цієї Святині тому кілька років.

Решту нашого побуту в Римі використано на оглядини церкви св. Петра, Ватиканського Музею, залишків «Форум Романум», Колізею, Пантеону, базилік, катакомб і інших безчисленних історичних пам'яток Риму. Хоч кожний і кожна були вимучені до краю, всі старалися використати кожну хвилину, щоби якнайбільше побачити, купити якусь пам'яткову річ, вислати поздоровлення до своїх рідних і знайомих, все з думкою, що можливо такої другої нагоди може не бути. Дехто навіть вспів ще поїхати до Помпеїв, Геркулану, Соренто і на Капрі, щоби мати повний

МАНДРІВНИЙ ТАБІР СУМ ВІТАЄ ВЕРХОВНОГО

МАНДРІВНИЙ ТАБІР ПЕРЕД ХРАМОМ СВ. СОФІЇ

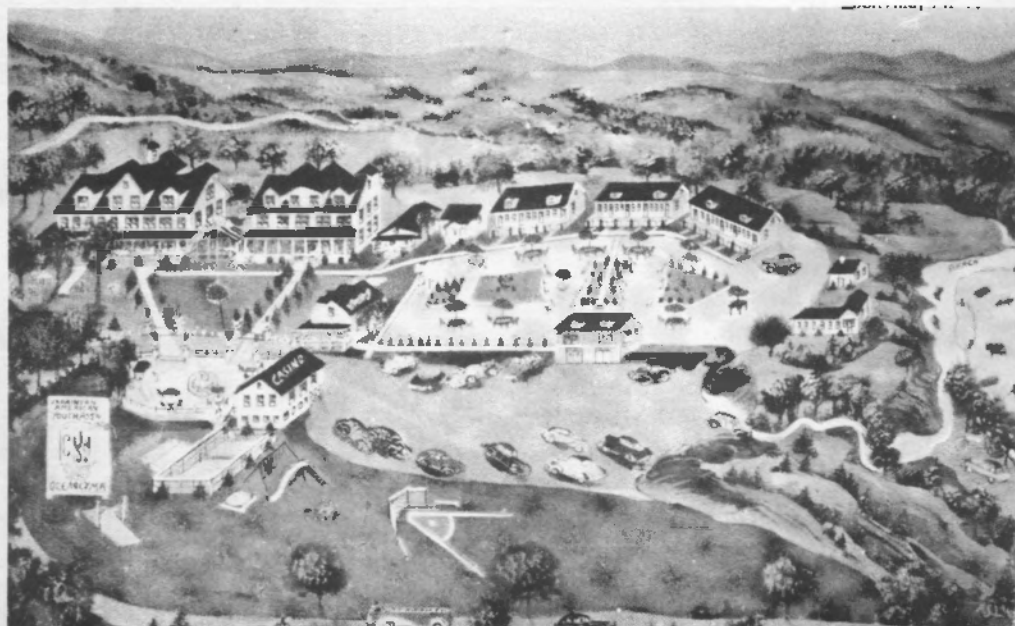
образ тих місць, про які кожний багато чув, читав чи вчився в школі, де творились початки західньої культури й цивілізації.

З цілої подорожі зробити загальний висновок є дуже важко. Його мусить зробити собі кожен учасник сам. Бо одні напевно скористали, більше, а інші менше. Це все залежало від особистого наставлення та зацікавлення. Однак, на загаль, наша подорож була вдалою і корисною не тільки для самих учасників, але також для тих, з ким ми стрічалися. Ми пізнали їх, а вони нас.

Ми обмінялися думками і досвідом, поширили наші знання про держави й народи, яких, ми відвідали, затіснили дружні зв'язки з нашими друзями й подругами з різних країн світу.

Учасник

ОСЕЛЯ СУМ В ЕЛЛЕНВІЛ, Н.Й., ЗСА

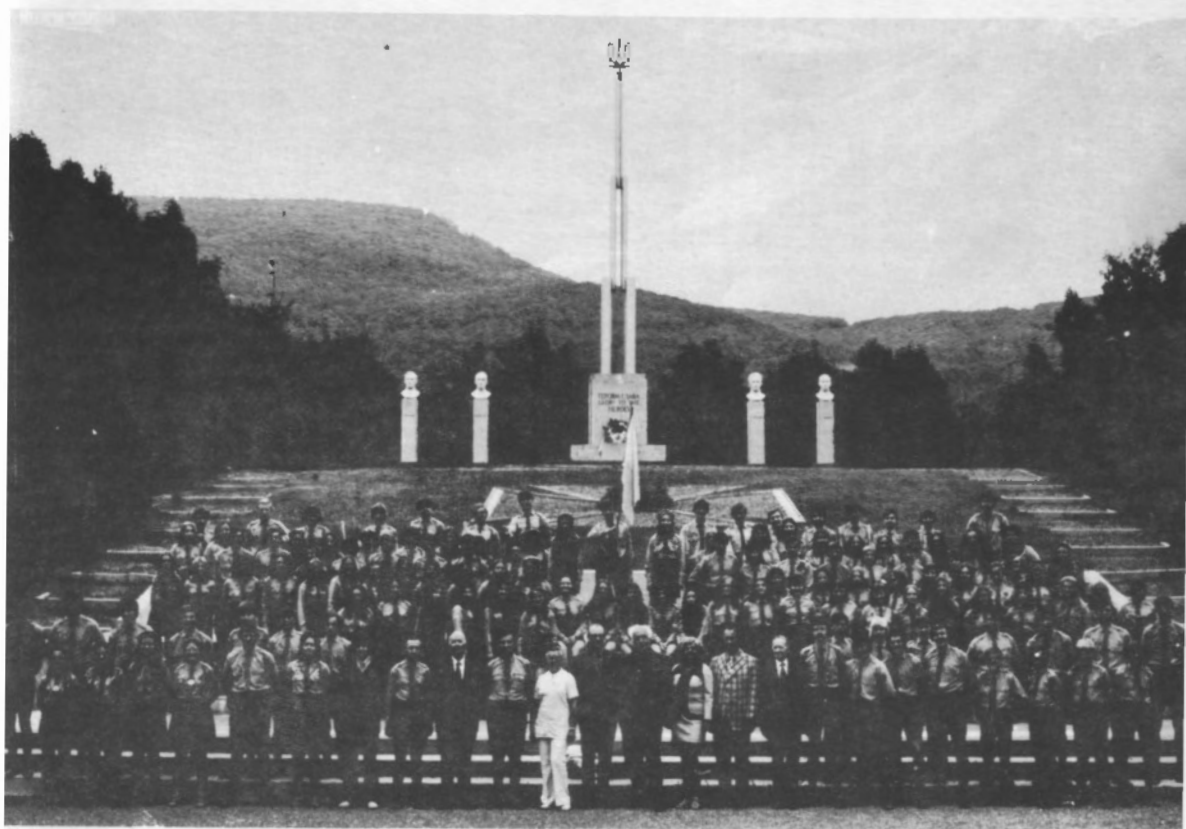
Головна Управа СУМА, якої осідок знаходиться в Нью Йорку, закупила велику земельну ділянку у Кетскільських горах 17 років тому за 54 000 дол., що їх частинно склало патріотичне і жертвенне Громадянство, в першу чергу членство СУМА та батьки і матері Юнацтва. Оселя, чи як із любов'ю її називають діти й дорослі, «СУМІВКА», має 130 акрів землі, розположена при добрій дорозі (доїзд із Нью Йорку автом не цілих дві години), має власну річку, яка вже діставала різні назви, від «Дніпра» до «Сяну», та природне озеро велику ділянку незайманого лісу та прекрасний краєвид на гори, що здаються Українськими Карпатами. 17 р. тому до ГУ СУМ належали, як господарський референт, інж. М. Семанишин, також дд. Г. Цебрій, М. Фурда і ін., і це вони були тими відважними, які вирішили – без фондів! – що необхідно придбати Оселю, де могло б літньою порою таборувати Юнацтво, бо «хто не матиме дітей влітку, той не матиме їх і взимку».

ОСЕЛЯ ДЛЯ ЮНАЦТВА

Через цю Оселю переходять за літній вакаційний сезон від 650 до 700 і часом 800 сумівців та сумівок різного віку, які мають тут свої табори. Від 1-го липня, почався виховно-відпочинковий табір число 1, 23-го липня ц.р. число 2, а 13-го серпня великий вишкільний табір для Впорядників і Виховників, що

триватиме до кінця сезону, до початку місяця вересня. На першому таборі відпочивало серед розкішної природи і навчалось 187 дітей. Командантом цього табору був ред. Володимир Левенець, писарем – подруга Христя Шашкевич, головним виховником – студент Роман Мірчук, бунчужним – друг Теодор Воляник, виховниця молодших юначок – под. Оля Генсьор, виховниця старших юначок – под. Анна Лавро, виховником молодших юнаків – друг Мирослав Футала, а виховником старших юнаків – друг Петро Когут. В неділю, 2-го липня ц.р. в пополудневих годинах відбулося офіційне відкриття табору в присутності Керівника Юнацтва ГУ СУМ друга Івана Кобаси та голови Таборової Комісії п. Миколи Гайдича. З тим моментом табір почав свою нормальну працю.

Життя в сумівському таборі відбувається за добре продуманим планом. Трубка будить таборян, що розміщені в 10-ти гарних будівлях, о 7:30 ранку, відтак миття, руханка, о год 8:45 спільна молитва на таборівій площі і піднесення національного прапора України. По сніданні – порядкування кімнат, які юнацтво утримує у добрій чистоті, від 11 до 12:45 – виховні зайняття в більшості під відкритим небом, коли дощова погода то в таборівій світлиці. Від 1 до 2 год. по полудні – обід у їдальні, від 2 до 3 – пообідня тиша, від 3 до 5 год. – купіль у річці,

ВИШКІЛЬНИЙ ТАБІР ВИХОВНИКІВ І ВПОРЯДНИКІВ 1972 р.

спортові гри й розваги, мандрівки, вправи. Кожний підтабір (дівочий і хлоп'ячий) видає свою стінну газету, а під вмілим керівництвом Виховниць дівчатка, наприклад, вчать вишивати виплітати, й ін. уміlostей для практичного життя (найбільше в час негоди над табором). Життя в таборі повне радості, сміху, жартів, але нераз доводиться й «насваритись» на тих, які надуживають англійською мовою, — всі розмови, гутірки відбуваються українською мовою, бо табір дає для кращого вивчення мови великих Шевченка і Франка найбільші нагоди. Повертаючись із табору, юнани і юначки ще впродовж місяців наспівують багато українських пісень, вивчених та часто створених самими таборовиками під час таборування.

Радісне й безжурне життя таборовиків «летить стрілою». Треба бачити, як вони працуються із своєю «Сумівкою», із золотистим Тризубом на горі, на пам'ятнику Героям України, з прапором, що його врочисто підносять щоранку — з прапором державности й волі України. Навіть ті діти, що спочатку нерado йшли до табору, потім нераз зітхають, або й плачуть за своїм табором, своїми друзями й подругами, виховниками.

ОСЕЛЯ ДЛЯ БАТЬКІВ

Оселя СУМА біля Елленвіл розрахована не виключно для дітей та молоді, хоч вони мають там першенство. Тут побудовано ціле «Українське село» в глибу розлогої зеленої Оселі. Там приміщуються 12 родин з маленькими дітьми на ціле літо. Для гостей, які приїзять самі, або залишаються на вакації, збудовано модерний великий дім — вілля «Криниця». Це модерно обладнаний двоповерховий дім з 33-ма кімнатами. А кошти? — дуже й дуже помірковані, найнижчі в цілій околиці. Для тих, які приїзять на Оселю лиш на один або два дні, переважно це батьки які відвідують своїх дітей в таборі, є ще два додаткові будинки. Це давні будівлі, перероблені для житлових кімнат і ґрунтовно відновлені, з ліжками, теплою і зимною водою. Там кошти перебування ще нижчі, але цілюще гірське повітря, літнє здорове сонце, милі зустрічі з друзями — однакові для всіх.

Не дивно, що всі Злети і Здвиги СУМА та інші імпрези чи святкування Організацій Українського Визвольного Фронту відбуваються на цій Оселі. При потребі, на Оселі можна примістити вигідно до 250 дітей, і то не в шатрах, а в будівлях, і багато сотень дорослих. Ще треба додати, юнацькі табори на Оселі є автономною одиницею, зі своєю територією на яку ніхто без дозволу Команди не має вступу, своєю світличкою, таборовою крамницею, будинком Команди, кімнатою першої допомоги та таборовим шпиталином, якими завідує цього року реєстрована мед-сестра п-ні Матківська з Ірвінґтону. Крім згаданих будівель Оселя від самого початку переходу в українські руки, має дві наплиці (католицьку і православну), де кожної неділі і свята відправляються Богослужби для всіх мешканців Оселі та тих численних українців, які в тому часі перебувають на відпочинку в

довколишніх приватних відпочинкових і вакаційних оселях.

Після закурених міст — особливо радісно почуває себе українська людина на Оселі СУМА, де красивида пригадують українські Карпати, де чути сміх і радісні вигукі дітей, або їхні пісні, і де високо над Оселею виблискує на сонці Тризуб — державний знак України, яка рано чи пізно буде вільною Державою. Щоб це сталося — треба праці і праці, і часто такої праці як табори.

СПІЛЬНІ ЗУСИЛЛЯ

Не лише людські пожертви грішми, а й жертвами фізичної праці, знання та вільного часу розбудовується Оселя СУМ біля Елленвіл.

Цього літа вже закінчується розбудова великої спортової площі — стадіону, за всіма приписами Олімпійської спортової площі. Роботами проводить п. Русинко з Йонкерсу, спеціаліст по будові таких площ в університетських місточках в Америці. Коли б не дощова погода цієї весни, то вона напевно була б уже давно готова і придатна до користування. Через це її офіційне відкриття перенесено на весну 1973 р. коли то відбудеться велика Спортова Олімпіада СУМА. Там будуть теж будівлі для перодягання, для «душі», площа до паркування авт, освітлення і все те, що потрібно для легкоатлетичних змагань. Ця площа знаходиться на півдороги до річки, в дуже гарно природно розположеній долині, серед зелених хвиль дерев. Південне узбіччя площі покрите дубовим лісом буде проріджене і воно становитиме природню трибуну для глядачів.

Недалеко від в'їзду з головної дороги, де видніє великий напис про Оселю, будується новий двоповерховий дім — світлиця. Його проєктував відомий архітект інж. Любомир Калинич з Нью-арку, мулярські роботи виконує фірма п. Івана Іванкова з Пасейку, а головою Будівельного Комітету є д. Володимир Костик. 18 червня ц.р. відбулося святочне вмуровання угального каменя під цю будівлю, після чого присутні зложили пожертви на суму 11 тисяч дол. Збірка пожертв і позик (без відсотків) проводиться під сучасну пору по всіх місцевостях де є Осередки СУМА. До тепер вона дала разом понад 27 тисяч дол. Назагал громадянство дуже щедро відгукнулось і треба сподіватись, що до кінця місяця серпня ця збірка дасть потрібних 50 тисяч дол. Ця будова матиме велику театральну залу на 500 — 600 місць, з великою сценою, де будуть відбуватися концерти сумівських мистецьких одиниць в часі сезону і більших свят, а перед будинком має бути велика танцювальна естрада. Кошти будови виноситимуть приблизно 150 тисяч дол., але яких 50 тис. буде зекономлено, бо багато сумівців та батьків юнацтва зголосилось, виконувати власними силами, працею рук роботи внутрі нового дому, подібно як це було з усіма іншими будовами на цій оселі. Є всі дані твердити, що ця будівля буде готова вповні весною наступного року.

ПЛЯНИ НА МАИБУТНЄ

В пляні покращання вигод — є будова великого купелевого басейну, бо часом трапляється, що при великому напливі гостей немає досить місця на берегах гірської річки для всіх, що бажають плавати. До того це є гірська річка, якої води часто химерні і після зливних дощів розливаються по цілій долині, постошать береги і завдають часто багато клопотів і праці Адміністрації Оселі. Одним словом, з природою тяжко боротися, тому одинокою розв'язкою цього питання на найближче майбутнє є побудова басейну. Це знова вимагатиме багато праці і фондів. Щоби скорше можна було зреалізувати й цей плян, в одиноких осередках СУМ батьки юнацтва творять окремі комітети для збірки на цю ціль.

Тепер Заряд Оселі, що його очолює п. Михайло Голубець з Байону розглядає пропозицію ГУ ОЖ ОЧСУ про встановлення на території Оселі пам'ятника Лесі Українки, проєкту видатного скульптора маєстра Михайла Черешньовського. Це, сказати у пляні культурної розбудови Оселі.

Від самого початку свого існування, Оселя СУМ в Елленвіл служить як виховний і культурно-відпочинковий центр не тільки для сумівської молоді, але також для широкого круга нашого громадянства. Завдяки жертвенності нашого громадянства вона розбудувалась за останніх 17 років до не пізнання. Коли названі вгорі пляни і задуми стануть дійсністю, Оселя відповідатиме всім вимогам такого центру і є вигляди, що не тільки в літні місяці, але також і в інші пори року вона сповнятиме свою роль і призначення.

Д.С.

В. МИКИТА : СВДОК ВІРИ

З ЖИТТЯ СУМІВСЬКОЇ МОЛОДІ В БЕЛЬГІЇ

Українська громада в Бельгії начисляє біля три тисячі осіб, та ці поселенці розпорошені по містечках і селах Бельгії і тому трудно між ними провадити яку небудь діяльність, чи навіть втримувати з ними контакти. Спілка Української Молоді існує в Бельгії вже з червня 1947 року. Та через масові виїзди української еміграції в Америку й Канаду, число членів і разом з цим і її сила зменшалась. Сьогодні СУМ в Бельгії охоплює приблизно 300 осіб, з яких є понад 50 сумівців-Дружинників, тобто молоді понад 18 років життя.

Та СУМ в Бельгії не тільки існує, але проявляє свою діяльність. Деякі осередки є досить активні. Часто відбуваються сходина, різні зустрічі та імпрези. Натомість, інші осередки, відчуваючи брак провідної верстви та через слабу активність деяких молодих членів, занепали і мало що про них чути. Дружинники СУМ Бельгії, затривожені таким станом життя української громади, в останніх місяцях рішили реорганізувати і зреактивізувати діяльність СУМ на своєму терені і таким чином зрушити загальне українське громадське життя до більш інтенсивної праці в трудних своїх обставинах.

За ініціативою Загальної Референтури Дружинників ЦУ СУМ та КУ СУМ Бельгії, Дружинники з'їхались на зустріч Ініціативної Групи для заснування Дружини Виховників. З огляду на простір в якому знаходиться сумівське членство та на фінансовий стан

СУМІВЦІ НА БЕЛЬГІЙСЬКОМУ СВЯТІ

сумівців-школярів і студентів, зустріч відбулася в двох частинах, які себе доповнювали. Обидві частини уважалися зустрічами крайового обсягу і були відкриті всім Дружинникам цілого терену. Перша частина зустрічі відбулася в громадській домівці в Звартбергу, на Лімбурщині, в суботу 18-го листопада, а друга частина в парафіяльній залі в Шарлеруа один тиждень пізніше, в неділю 23-го листопада 72. Присутніх осіб на обидвох частинах, разом із гостями, було 63.

Причина чому Дружинники застановились в першій мірі над творенням Дружини Виховників не надто складна. Дружинники свідомі труднощів і потреб своєї громади і тому рішили, що це найкращий спосіб себе удосконалити і підготувати до активної та ефектної праці в українській спільноті. Голова КУ СУМ Бельгії, друг Ярослав Добош старався представити реальний образ існуючої ситуації в сумівській праці зокрема, а в нашій спільноті взагалі і накреслити роль яку мала б відіграти такого роду Дружина. Завдання членів Дружини Виховників було б не тільки включатись активно в виховну працю по осередках, але цікавитись справами шкільництва, роз'їзджати в терен для втримання тісніших зв'язків, і рівночасно постійно працювати над самими собою. Розвинулись жваві дискусії над цілим рядом справ: про саму концепцію Дружинників, про неактивність чи цілковитий занепад поодиноких осередків, про проблеми рідних шкіл, тощо. Були вислухані всякого роду жалі, поради і побажання.

Глибше враження зробили ці зустрічі на молодих Дружинників СУМ, які будучи дуже ідеалістично наставлені бажають активно включитися в громадську працю і дати свій вклад до розвитку українського життя в діаспорі. Ця охота була виявлена коли понад 20 осіб зголосилось в ряди ново-створеної Дружини Виховників, з обов'язуючись до конкретної праці. Обрано комітет для оформлення внутрішнього правильника Дружини. До провізоричної Команди, яка діятиме продовж наступних 2-3 місяці, щоб зреалізувати намічений план праці та сликати наступні сходи Дружини, увійшли:

Командант: подр. Анна Качмарська — Лювен

Секретар: подр. Віра Сеничак — Лімбург

Члени: друзі — Василь Раделицький — Лімбург

— Віктор Зінько — Тразені

— Зенон Коваль — Брюссель

Загальна Референтура Дружинників Центральної Управи СУМ бажає якнайкращих успіхів ново-створеній Дружині Виховників у Бельгії, для переведення своїх доцільних та амбітних планів у дійсність. Заохочуємо Дружинників СУМ інших країн світу взоруватись на цій Дружині і творити за її прикладом свої між-осередкові Дружини Виховників. СУМ потребує висококваліфікованих виховників і впорядників, тому берімся із ще більшим запалом і завзяттям до праці над собою! Від нас у значній мірі залежить якість молодших поколінь!

ЯК ОЖИВИТИ НАШЕ ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ?

Відповісти добре на це питання — значить знайти розв'язку в наших труднощах.

Головна причина всіх наших невдач — це брак витривалості в добрих постановах. Ця чеснота — витривалість — вона така потрібна в усьому, що без неї все пропадає й не залишає по собі ні сліду.

Ніхто не доходить до своєї цілі за одним махом, так сказати б, але по довгих зусиллях. Візьмімо напр. якогось інженера. Хтось може сказати: що йому за біда, сидить собі за бюрою, в чистій сорочці, під краваткою і тільки щось підпише, а бере такі великі гроші. Але заки він дійшов до того, то скільки мусів напрацюватись; скільки років «стратив» на студії, деколи в голоді й холоді. Скільки треба було мати витривалості, щоб не заломатись у хвилях невдач.

І ця витривалість нам потрібна. Малим доказом такої чесноти можуть бути ці наші громадські установи, що святкують своє 25-ліття. Отже впродовж 25 років були люди, які не вагались взяти на себе уряд, відповідальність вести товариство чи установу. І так можна не одне відкрити, що свідчить про нашу витривалість.

Нажаль, не всюди її видно.

Були в нас драматичні гуртки — позчезали.

Були хори, навіть дуже добрі, — позникали.

Були гарні балетні гуртки — розлізлись.

Чому? Бо не було витривалості, не було тяглості в праці.

Вправді міг виїхати диригент, чи соліст; міг покинути нас режисер, чи балетмаістер, але народ, що думає жити, а не вмирати, не може допустити, щоб через одну-дві особи все розлетілося на чотири вітри й пропало безслідно.

Коли подивляємо византійський хор з Утрехту під проводом п. проф. Антоновича, що вже стільки років несе нашу пісню по світі, то це завдяки витривалості диригента й співаків та дисципліні.

Щоб цю тяглість можна зберегти, треба вишколити своїх диригентів, своїх режисерів, своїх балетмайстрів. До того всього існують у Бельгії школи і то навіть безплатно. Дотепер, маючи стільки молоді, ми не вишколили нікого.

Ще можна почути інший закид і то, нажуть, найважливіший. Нас мало. Якби нас було стільки, скільки є в Америці, Канаді, то ми могли б більше зробити, було б з ним працювати. На пер-

ший погляд виглядає ніби і так воно є. Але погляньмо спокійно трохи глибше, пригляньмося нашим громадам, а побачимо, що нас ще досить, щоб доконати великих діл і продовжити наш свідомий побут ще на довгі роки, якщо буде на те потреба.

Як це буває часто серед жидівської молоді, хоч би взяти ось цьогорічного 7-кратного американського чемпіона жида, Марка Шпіца, що приніс Америці 7 золотих медалів. Чи думаете, що таких Шпіців немає серед української молоді в Америці чи Канаді? Є – тільки або сховалися під чужими прізвищами, щоб хорони Господи хтось не довідався, що він з українського роду (як уже не українець), або занедбав свій талант, бо це треба було тяжко намучитись і довго, витривало тренувати, щоб дійти до успіхів.

Коли ж візьмемо до уваги всю «нашу» Бельгію, то можемо сказати, що ми маємо від 800-1.000 молодих. Чи з цих сотень не можна створити щось велике й гарне і Бельгію (як уже не світ) здивувати?

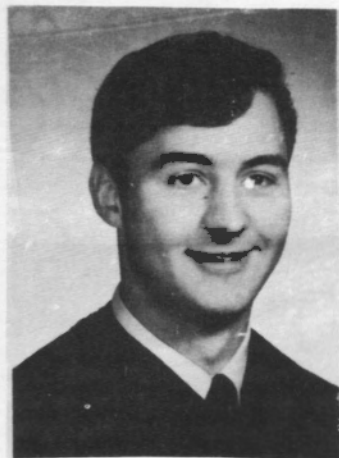
Де ж вони? Пошукайте. Придивіться до кожного. Може вони вже пропали й не дають навіть знаку українського життя. Може. Тут якраз робота для СУМ, щоб оці молоді свідомі, разом згуртовані віднайшли всіх отих розсіяних, забутих, пропавших, оці відчужені молоді сили й з них створити нашу зміну. Їх згуртувати, створити хори, оркестри, драмат. і балетні гуртки. Таланти є, знання можна здобути, тільки хотіння, витривалости й дисципліни.

Чи ж ви всі, молоді, не бачите, що без вашої участі в нашому церковному й громадському житті всі старання й навіть найкращі надбання ваших батьків і нас старших підуть на нівець – пропадуть і зникнуть?

Чи ви на все так спокійно й байдуже можете дивитись?

(СКОРОЧЕНО ЗА «НАШИМ ДУШПАСТИРСТВОМ»
ч. 3/97 ШАРЛЕРУА, БЕЛЬГІЯ)

Після успішного закінчення Університету св. Канізія в Бофало в місяці травні ц.р., одержав ступінь інженера хемічних наук.

Роман, син активних громадян Ірини і Осипа Чіпів з Бофало, Н.Й. народився 1947 року в Німеччині. До Америки приїхав малим хлопцем. Тут закінчив з відзначенням початкову і середню школу та Повітовий Технічний Інститут (1968 році), здобуваючи ступінь інженера з індустріальної хемії. Паралельно закінчив Школу Українознавства при осередку СУМ в Бофало. З 7-го року життя став членом ЮСУМА та брав активну участь в

майже всіх гуртках самодіяльності Відділу. Перейшовши до Юнацтва, по відбутті вишкільних таборів, здобув обидва ступені Впорядника та І-й ступінь Виховника. В Відділі виконував функції: виховник Молодшого Юнацтва, Кошовий, Булавний Відділу ЮСУМ, Командант окружного Виховно-відпочинкового Табору ЮСУМ. В цій каденції є заст. голови осередку, Булавним Відділу Дружинників та виховником-опікуном Куреня Старших Юнаків. Є членом контрольної комісії Українського Дому «Дніпро». З рамени о-ку СУМ є членом Координаційної Ради Молоді при місцевому Відділі УНКА. В міжчасі відбув військову службу в Армії. Працює по своїй професії і студіює, пригтовляючись до магістерського диплому, та є членом місцевого Відділу Т-ва Українських Інженерів.

Слід відмітити, що два тижні після отримання інженерського диплому друг Роман одружився з п.Іриною з дому Гурна. Св. тайни вінчання довершили о.шамб. др. Павло Івахів і о.дк. Павло Греськів, в укр. кат. церкві св. І. Хрестителя в Бофало-Блек Рок. Весільна гостина, з участю понад 500 осіб відбулася в Українському Домі «Дніпро». Підчас гостини, якою провадив один з професорів Романа др. Ігнатій Метіль, приятелі, родина, духовні отці та голова осередку тепло вітали молоду пару і складали щирі побажання. На другий день, підчас повесільного прийняття багатьох друзів і представників місцевих організацій зложили особисті побажання для молодих і gratulacii для родичів за прикладне виховання сина. Підчас гостини передано збірку на Укр. пресу, яка дала 115 дол. з чого 75 призначено на пресові видання СУМ-у.

Українська громада в Бофало бажає молодій парі на новому шляху життя багато щастя і многих літ. Інж. Романові — gratulacii за досягнення в науці та працю в суспільно-громадському житті і бажає дальших академічних успіхів, в громадській праці витривалості. Родичам: пані Ірині і панові Осипові — признання за взірцеве виховання сина.

Українське Студентство в Світі

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА - «ЛЮКСУС»?

З приводу появи нового числа «Студента»

Нещодавно наспіло до нашої редакції жовтнєве число газети «Студент», органу Союзу Українського Студентства Канади (СУСК). «Студент» вже від кількох років появляється неперіодично, завжди із кращим і більш цікавим змістом. Це є доказ, що наші студенти зацікавлені пенучими і актуальними проблемами нашого самобуття в діаспорі і з'ясовляються над конкретними для них розв'язками.

Найновіше число «Студента» включає слово ново-обраного голови СУСК-у, листа до редакційної колегії, статті на різні теми: про справу багатокультурности в Канаді, про XII Конгрес СУСК-у який відбувся спочатку вересня ц.р. в Оттаві, про XX Олімпіаду в Мюнхені, про нові розкопки в Україні, про проєкт СУСК-у фільмувати українські культурні надбання в Канаді та про сучасного мистця Григорія Гавриленка з Києва. Поміщені також деякі поезії українських студентів, та новинки від поодиноких студентських громад.

На загал це число залишає позитивне враження. Статті добре написані, різноманітні теми і численні знімки прикрашують це число і надають оригінального характеру газеті. Та слід звернути спеціальну увагу на листа до редакції, яким розпочинається це число «Студента». Невідомий автор під псевдонімом «ФІЧ» мабуть бажав спонукати якусь реакцію серед читачів, бо написав листа з аргументацією в якій і сам не перекоаний і порушує такі проблеми українського суспільства до яких і сам спричиняється. В першій мірі, автор пише, що праця української громади та її одиниць є зайва, анахронічна і перестала мати властиве значення в модерному світі. Він приписує наше існування попросту українській «впертості». Називає нас «розгубленими вівцями в чужому краю» які шукають за якоюсь своєю ідентичністю в епосі і в середовищі, які на такі «люксуси» не дозволяють.

Не треба далеко шукати за відповіддю для друга «ФІЧ», бо ж на другій сторінці того самого числа «Студента» поміщене слово голови СУСК-у Андрія Семотюка, в якому він застановляється над самою концепцією «українства». «Українство, пише він, «це не громадянство, хіба може в Україні.» Культура це щось таке, що передається через генерації і завжди міняється разом із своїм розвитком. ...Моє українство це спадщина від моїх родичів і моєї громади.»

А «розгубленими вівцями» ми будемо тоді, коли мимо нашої характеристичної «зпертості» ми підупадемо вповні під вплив чужого оточення з якому знаходимось, втраtimo в цілості свою ідентичність, своє «я» і без питання приймемо чужі норми життя. Дивно, що деякі наші студенти побиваються за справедливістю і рівними правами для в'єтнамців, для муринів в США чи індіанців у Канаді, а своє єство вважають за «люкс».

Студент «ФІЧ» твердить, що українці це схизофрени які стараються довершити неможливе — втримати анахронічну свою традиційну культуру в цьому швидкому і скомплікованому віку технології. Дорікає він, що хоч українська еміграція спромоглася на свої організації, свої церкви, свої літературні й мистецькі клуби, а навіть свої відпочинкові оселі, їх членство мінімальне і не проявляються в них потрібні ознаки відживлення, життя і свіжих думок. Передусім підкреслює автор, що одну з найважливіших роль в культурі народу відіграє мова, але який відсоток української спільноти володіє і не встидається користуватись своєю матірною мовою. В цьому ж аргументі найбільше прогрішує сам «ФІЧ», бо його стаття як і майже всі статті в «Студенті» за виїмком опису мюнхенської Олімпіади і одного вірша Миросі Бродович-Горіх, написані англійською мовою. Мусимо починати самі від себе. Ті, які з цікавістю і нетерпеливістю слідять за появами чисел «Студента» мабуть уже давно запримітили, що «Студент» в останньому часі перейшов із дво-мовного часопису на майже виключно англomовний. По-що нам займатись справами багатокультурності, старатись увести курси української мови в народні школи й університети, коли ми самі цією мовою не користуємось. А оправдання, що мовляв легше нам розмовляти чи писати по-англійськи зовсім не на місці. Без практики ми і не будемо вміти правильно говорити. Це дійсно вияв нашого комплексу менше-вартості. Пристусовуємось до тих які не розуміють, а, Боже борони, старатись їх підтягнути до свого рівня. Очевидно, що є і користь у виключенню і кількох англomовних статей — для притягнення тих, що недобре володіють українською мовою, як також для зовнішньої пропаганди серед чужинців, та не до такої міри!

Студент «ФІЧ» заперечує потреби витрати енергії і зусилля в намаганнях зберегти й розвинути українську культуру в країнах нашого поселення, в цьому випадку в Канаді. Але самий факт, що він рішив свої думки висловити на такому форумі, і що він застановляється над такими справами є доказом, що ці справи є йому близькі і його турбують. Хочеться повірити, що автор написав цього листа задля сенсації, щоб викликати в своїх читачів реакцію та обурення.

М. Підгірна

З ДІЯЛЬНОСТІ ТУСМ-У

На останньому Засіданні Світової Управи ТУСМ ім. Миколи Міхновського 6-го жовтня ц.р. в Нью-Йорку затверджено проєкт випуску періодичного «Інформативного Бюлетеню» що призначений для внутрішнього вжитку товариства. В першому числі бюлетеня з кінця жовтня подано до відома про заплановану конференцію ТУСМ, завданням якої буде простудіювати всякі можливості щодо акцій відносно стосунків між СССР і Заходом. Також подані інформації про ряд доповідей проф. д-ра Івана Коляски які відбулися в ЗСА заходом КУ ТУСМ Америки в дні від 2-го до 12-го листопада ц.р. по університетах і українських осередках. Крім цих актуальних справ, бюлетень за становляється над справами більше адміністративного чи технічного характеру.

Світова Управа Товариства Української Студенської Молоді ім. Миколи Міхновського (ТУСМ) звертається до всього Українського Громадянства з закликом про фінансову допомогу для переведення в життя намічених плянів праці Товариства на відтинку студіюючої молоді.

«У минулих роках ТУСМ виявив себе найактивішою українською студентською організацією, даючи почин для широкозгорненої організаційної діяльності серед нашого студентського загалу, а також для акцій загальногромадського характеру по лінії оборони прав українського народу, а в першій мірі арештованих українських патріотів в Україні.

Останній Світовий Конгрес ТУСМ наложив на Світову Управу нові зобов'язання і завдання. Щоб успішно зв'язатися з накладених на нас завдань, і щоб здійснити намічені пляни, нам потрібні фінансові засоби, і по ці засоби ми звертаємся до всієї української громади. Нам потрібні фонди на такі цілі:

1. Організаційні, метою яких є активізувати українське студентство, притягаючи його в можливо найбільшому числі до праці на студентських і громадських відтинках;
2. Видавничі, метою яких є у власному засягу і власними силами дати нашим студентам потрібні періодичні і інші видання. За цим пляном є публікація власного журналу, а також «Сторінки ТУСМ» в окремих наших газетах;
3. Студійно-дослідні, з метою підготувати та відбути упродовж року принаймні одну студійну конференцію, присвячену українським проблемам;
4. Продовжування наших акцій в обороні переслідуваної, арештованої та запроторюваної на довголітне ув'язнення української молоді в Україні, зокрема українських студентів, які в умовах московсько-большевицького поневолення знаходяться в авангарді боротьби за права українського народу на його власній землі.»

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД «АВАНґАРДУ»

ЗСА

О-к БОФАЛО, з весілля д. Р. Чіпа (також на «Крилаті» 37.50 дол.) 37.50 дол.

Швейцарія

інж. Б. Гаврилишин 15 шфр

Канада

О-к МОНТРЕАЛЬ, зб.л.ч. 862-3 13,- дол.

З весілля Г. Шнурівської і І.Блищана 25,- дол.
(також на «Крилаті» 25 дол)

О-к КАЛґАРИ

З весілля М.Дем'яник з О.Свободою 25,- дол.

О-к СУДБУРИ Дмитро Новаль 3,- дол.

Збірщик Р. Хоміцький зб.л.ч. 889
склали по 10 дол. — Відділ ЛВУ,
по 5 дол. — ОЖЛВУ, по 3 дол. —
Коційовський, по 2 дол. — В. Семенюк,
Т. Ємчук, В. Нурпак, І. Плотиця, В.
Давидяк, В. Рекуляк, Г. Савків, С. Па-
сіка, М. Минитин, В. Кузьмич, М. Лесик,
Р. Хоміцький по 1 дол. — І. Лев,
В. Радомський, І. Голик. Разом : 45,- дол.
Зі збірки юнаків 15,- дол.
З весілля 16,- дол.

О-к ЕТОБІКОК

Німеччина

О-к МЮНХЕН І. Бобин, зб.л.ч. 925 10,- Нм

Збірщик П.Матичак, зб.л.ч. 923 80,- Нм

Склали по 20 нм.: О. Демчук, по
10 нм — Матичак Петро, Анатоль
Бедрій, Рокот..., Р. Дебрицький, І.
Климук, по 5 нм — І. Дасів, Н.Н.

О-к АВґСБУРГ, Збірщик Надія Ковальчук, зб.л.ч. 916 20,- Нм

зб.л.ч. 922 — П і Л.Білич 10 нм,
Івасюта- 2, разом : 12,- Нм

О-к ГАНОВЕР інж. Ю. Ковальчук зб.л.ч. 932 20,- Нм.

О-к ЕССЕН, збірщик О.Капітанчик, зб.л.ч. 936 104,- Нм

Склали по 10 НМ : О. Капітанчик,
В. Сорока, Тарабаса, Будний, по
5 нм — О. Дідич, В. Помінко, Третяк,
І. Шір, Д. Липа, Е. Шкільник, Пропо-
за, Болюх, М. Хом'як, Герось, М.Микуш,
по 3 нм — Зайло Г., по 2 нм — Вінто-
нів, В. Оконь, І. Корнило.

О-к ГАЙДЕНАВ Петро Ломничук, зб.л.ч. 940 10,- Нм.

О-к ДАРМШТАДТ, збірщик В. Мосса, зб.л.ч. 942 70,- Нм.

Склали : по 20 нм — В. Мосса, по
10 нм — Червінський, М.Кінь, С. Ма-
рак, по 5 нм — І. Ярошевський, В.
Гнатів.

Ювіліятам і Молодим Парам бажаємо Многих і Щасливих Літ, а
Жертводавцям і Збірщикам щире Спасибі !

Щастя Бажаємо

Сумівська Пара, Галина ШНУРІВ-СЬКА і Ігор БЛИЩАК діти відомих діячів організацій Українського Визвольного Фронту звінчалися 3.6.72 в Монреалі, а акту вінчання довершив о. радн. Іван Гаврилук в асисті о. Я. Гаймановича. Весільна гостина відбулася при великій участі гостей з Монреалу й інших міст Канади. Весілля проходило за українським звичаєм, а обов'язки старости сповняв інж. Зенон Вовк.

Молоду Пару вітали і склали побажання о. радн. І. Гаврилук від парафії, а д. А. Доманчук від Управи О-ку СУМ. Батько Молодій п. М. Шнурівський вітав гостей і висловив батьківські побажання Молодій Парі на щасливу життєву дорогу.

З нагоди весілля п-тво Шнурівське склали даток на виховні цілі О-ку СУМ 75 дол. і на журнали «Авангард» та «Крилаті» 25 дол. П-тво Блищани склали даток на будову наплиці на Оселі «Ветерина» — 50 дол. Молодій Парі Многих, Щасливих Літ, а Батькам шира подяка за дати!

Марійка ДЕМЯНИК і Орест СВОБОДА, діти активних сумівських діячів і самі активні провідні члени О-ку СУМ в Монреалі, одержали тайну вінчання 19.8.72. Велике число присутніх гостей свідчило про популярність Молодої Пари і велике коло приятелів та знайомих.

Весільною гостиною керував згідно з українськими традиціями староста Антін Доманчук. Молодих привітали: о. декан А. Цимбалістий від парафії, від гостей А. Доманчук, від дружок і друзів — Степан Андрусяк, а від Управи О-ку СУМ і Булави ЮСУМ Рома Гупалівська, підкреслюючи прикладну активність Молодих в СУМ.

На заклик старости присутні гості й Молоді склали 310 дол., які призначено на наступні цілі: на виховну працю О-ку СУМ — 210, на «Визвольний Фонд» — 50 і на журнал «Авангард» — 25 дол.

Молодій Парі бажаємо щастя і Многих Літ, а жертводавцям шире Спасибі!

День 17-го червня 1972 року залишиться надовго в пам'яті української громади в Етобіко, Канада. Того дня відбулося вінчання сумівської пари Орисі ВІРСТЮК і Мирона ДЕМБОРИНСЬКОГО. Орися і Мирон це довголітні члени і виховники СУМ. Орися брала участь в Сумівському Контесті Популярності 1971 року, та була обрана Кралею СУМ Канади.

Св. Тайну вінчання в Церкві Св. Покрови уділив о. д-р. М. Стасів та о. Стефанів. Весільна гостина відбулась в домі Молоді при вул. Крісті в Торонті, з участю родини, численних друзів та знайомих. На пропозицію молодої пари сумівки перевели збірку, яка принесла 189 дол. З цього 50 дол. призначено на будову Каплиці на оселі «Веселка», 30 дол. на журнал «Авангард» та 20 дол. на часопис «Гомін України». Решту передано Осередкові в Етобік на виховні цілі. Щира подяка всім жертводавцям, а молодій парі кріпкого здоров'я і багато щастя в подружньому житті. На Многі Літа!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Для налагодження адміністрування «Авангарду» просимо Кольпортерів і Передплатників придержуватись наступного порядку:

ЗСА і КАНАДА: Кожен Осередок СУМ має мати референта сумівських видань, який збирає передплати і пересилає їх до В-ва ЦУСУМ. Якщо в даній місцевості такого референта ще нема, або є неактивний, передплатники мають обов'язок грошові розрахунки переводити безпосередньо з В-вом в Брюсселі, пересилаючи належність банковими чеками чи моні-ордерами.

Чеки з Українських кредитівок приймаються на рівні з банковими.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ: Через КУСУМ, або поштовими моні-ордерами до В-ва
НІМЕЧЧИНА: поштовими мандатами до ЦУСУМ.

ФРАНЦІЯ: На чекове conto:

L'Est Européen 17 rue de Provence

PARIS 9 C.C.P. La Source 30 754 04.

БЕЛЬГІЯ: на чекове conto КУСУМ, або прямо до В-ва.

АРГЕНТИНА і АВСТРАЛІЯ: До референтів сумівських видань в тих країнах.

ІНШІ КРАЇНИ: Безпосередньо до В-ва в Брюсселі.

СЛОВО ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ «АВАНґАРДУ»

Дорогі Читачі!

Цим числом «Авангарду» (6/110) ми закінчили 1972 рік. Був це в нас рік поважних зусиль для вдержання при існуванні Вашого журналу. Здавалось би, що це не така то вже велика праця випустити кілька журналів разом на 400 сторінок друку. Може це й не була б велика праця якщо б було двох-трох професійних людей для редагування і збирання матеріалу. Однак наш журнал виходив без платних редакторів і тільки власними засобами при щедрій підтримці друзинників і сеньйорів СУМ. За це всім нехай буде щира подяка.

При цій нагоді хочемо звернути ласкаву увагу Шановних читачів на певні недомогання які поважно загрожують існуванню журналу. Головним недомоганням це читання журналу, на борг. Є поважне число відборців які не є передплатниками, а післяплатниками, і то частина з них несовісні, бо не платять і не відмовляють журналу. Декому з них ми вже здержуємо висилку, а до інших апелюємо: не руйнуйте журналу, а підтримайте його вирівнюванням залежності і влати річної передплати, жертвуйте також на пресовий фонд бо журнал треба розбудувати і покращати. Приєднайте нових передплатників і співпрацюйте надсилаючи статті, дописи, фотосвітлини...

Увага! Для орієнтації про стан задовжень просимо глядіти на адресі опакування журналу, з-права. Число — 6/110-72 означає що журнал заплачений по кінець 1972 р. Число 18 дол. — 72, 40 м-72, чи інше означає задовження по кінець 1972 р.

ВИДАВНИЦТВО СУМ

«AVANTGARDE»

72 Bld Charlemagne

1040 Bruxelles

Tel. 34 04 82

ДНЯ

(Місцевість)

Висилаю: ■ річну передплату на 1973 рік

■ заборгованість по ч. 6/110

■ на «пресфонд»

разом

МІСЯ АДРЕСА

(в англійській)

(прізвище й ім'я)

(число дому й назва вулиці)

(місцевість, степит, провінція, код)

(країна)

ЗМІСТ

Вісник

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ

Г. Сковорода : КРАЩЕ МИТЬ, ЧЕСНО ЖИТЬ	321
О.Н. : «НЕСКОРЕНІСТЬ І БУНТАРСТВО»	322
Доц. Др. Г. Васюкович : ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ	324
Тарас Дрозд : СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СПРОТИВ ТА ПОСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ	329
А.Н. : КАРТИНА З МИСТЕЦТВА НА ЗАСЛАННІ	333

ПОЕЗІЯ, ПРОЗА

М. Осадчий : «БІЛЬМО» І ПОЕЗІЇ – УКРАЇНО, ДАЛЕКА ЄСИ СОНЕТИ БАТЬКІВЩИНИ, ДЕ ТИ, ЯК ЛИСТ ОПАЛИЙ, РАФАЕЛІВСЬКА МАДОННА, Я З НЕЮ, БАТЬКІВЩИНО	334
А.Н. : КАРТИНА З МИСТЕЦТВА НА ЗАСЛАННІ	339
Олена Звичайна : ЧОЛОВІКАМ ПЛАКАТИ НЕ ВІЛЬНО	340
А.Н. : КАРТИНА З МИСТЕЦТВА НА ЗАСЛАННІ	345
Лик. Па-ас : «НА СЛІДАХ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»	346
*** : «НА УХОДАХ» переклад на німецьке	348
А.Н. : КАРТИНА З МИСТЕЦТВА НА ЗАСЛАННІ	349

НАУКА, КУЛЬТУРА, МИСТЕЦТВО

Б. Антоненко-Давидович : КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ..	350
А.Н. : КАРТИНА З МИСТЕЦТВА НА ЗАСЛАННІ	354
В. Попович : ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА	355

ВИХОВНИКИ

Р. Драган : ГЕРОЇЗМ	362
Е. Гановський : ДРУЖИНИ ВИХОВНИКІВ ТА ЇХНЯ РОЛЯ В СПІЛЦІ	366
А.Н. : КАРТИНА З МИСТЕЦТВА НА ЗАСЛАННІ	369

СУСПІЛЬНИКИ

Роман Сеньків : «ЧИ НАША ІДЕОЛОГІЯ УПОРЯДКОВАНА?» ..	370
Роман Голяш : СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКА ПРАЦЯ ДРУЖИН- НИКА СУМ	372
А.Н. : КАРТИНА З МИСТЕЦТВА НА ЗАСЛАННІ	374

СУМ В ДІЇ

М. Титко : ОДНА ПРОТЕСТНА МАНІФЕСТАЦІЯ	375
Учасник : МАНДРІВНИЙ ТАБІР СУМ ПО ЄВРОПІ	377
Д.С. : ОСЕЛЯ СУМ В ЕЛЛЕНВІЛ	384
М. Підгірна : З ЖИТТЯ СУМІВСЬКОЇ МОЛОДІ В БЕЛЬГІЇ ..	389
*** : ЯК ОЖИВИТИ НАШЕ ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ	391
МЛ. : МОЛОДІ ПРОФІЛІ	393

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В СВІТІ

М. Підгірна : УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА «ЛЮКСУС»?	394
*** : З ДІЯЛЬНОСТІ ТУСМ	396

*** : ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД «АВАНґАРДУ»	397
*** : ЩАСТЯ БАЖАЄМО	398
*** : ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ	399

НА ОБКЛАДИНЦІ :

Проф. Ф. ЄМЕЦЬ : ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА Скульптура.	
О. КУЛЬЧИЦЬКА : КНЯЗЬ Я. МУДРИЙ, Лінорит.	

О. Кульчицька: Князь Ярослав Мудрий - Лінорит